

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarn Ravne

Ureja uredniški odbor
Jože Delalut, Alojz Janežič,
Marjan Kolar, Frančiška
Korošec, Ivanka Prisljan,
Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk
Maribor

Glasiilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in imenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

Srečanje borcev je uspelo

Čeprav se je sobota, 24. avgusta, začela deževno in je potekal svečani del 2. srečanja borcev NOV slovenskih železarn na Rimskem vrelcu pod dežniki, pa se je vreme kmalu toliko popravilo, da je družabni del popolnoma uspel. Fanfare, možnarji in himna so pozdravili udeležence, ki jim je zaželel v krajšem govoru dobrodošlico glavni direktor železarn Ravne tov. Fale. Posebej prisrčno je pozdravil častna gosta, člana sveta federacije Franca Leskoška-Luko in Miha Marinka.

Ko je orisal delež Kotelj, Mežiške doline in železarjev v NOB, je med drugim poudaril, da borci NOV ne iščejo nobenih privilegijev, ne smejo pa tudi počivati na lovorikah vojnega časa in imajo pravico do poštenega ter objektivnega obravnavanja svojih problemov. Pozval je pa tudi borce, naj dajo vzpodbudo, da bi Slovenske železarn razen enodnevnega zaslužka še pomagale Kozjanskemu. Sledil je kulturni program, ki so ga lepo oblikovali pevski zbor »Vres«, dramska skupina ravenske »Svobode« in pihalni orkester ravenskih železarjev.

Okoli 1500 udeležencev hotuljskega srečanja se je poslovilo z obljubo, da se prihodnje leto spet vidijo v Štorah. Njihovo zadovoljstvo pa je obenem največje priznanje prizadevnim organizatorjem, ki so se zares potrudili, da je bilo vse v redu.

V celoti objavljamo govor generalnega direktorja Slovenskih železarn Gregorja Klančnika.

Tovarišice in tovariši, dragi borci, cenjeni gostje!

Potem ko so se železarn Jesenice, Ravne in Štore leta 1969 integrirale v Združeno podjetje slovenske železarn, se je odprla široka možnost za plodno sodelovanje na proizvodno poslovnem področju in tudi na področju družbenopolitične, športne in kulturne dejavnosti. Ustanovljena so bila

skupna telesa — sveti za koordinacijo in vzpodbujanje aktivnosti zveze komunistov, sindikata in ne nazadnje zveze borcev narodnoosvobodilne vojske.

Koordinacijski odbor SŽ za zadeve borcev je ob izenačevanju pravic in dolžnosti podal tudi pametno pobudo za organizacijo vsakoletnega srečanja borcev železarjev. Pobudo so v vseh samoupravnih organih železarn z odobravanjem sprejeli.

Premiera na Pokljuki

Železarna Jesenice je kot največja delovna skupnost in z največjim deležem v narodnoosvobodilni vojski bila lansko

leto prvi organizator tega srečanja. Pokljuka, kjer smo se 8. 9. 1973 prvič po osvoboditvi zbrali borci-železarji in naši družinski člani, bo ostala nepozaben spomin vsem udeležencem. Neomadeževana in očarljiva priroda gorskega sveta pod Triglavom, prekrasno vreme in odlično izpeljana organizacija so nam ustvarili edinstveno razpoloženje. Kakor da bi nam zrasla nova revolucionarna krila, smo prepričljivo spoznali enakost zavesti in miselnosti borcev vseh železarjev v koristnosti združenega poslovanja za optimalnejšo proizvodnjo in razvoj ter za učinkovitejše prizadevanje, da bi vsa naša družba postala še bolj gospodarsko ustvarjalna in socialno pravična.

Edina pripomba, ki so jo dajali borci, je bila: »Škoda, da se nismo združili že

Kovinska lepota

IZ VSEBINE

Kreditiranje individualne gradnje — Delavska kontrola v mehanični — Poslovanje slovenskih železarn v juliju — Iz naših TOZD — Politični pomen dobrega sloga — Nama — prihodnje leto — Dopust 75 — Štorčani bodo izdelovali traktorje — Iz Železarn Jesenice — Kulturna kronika — Kaj je predmet umetnosti — S knjižne police — Nove knjige v strokovni knjižnici — Športne vesti

znatno prej in že prej na medsebojnih srečanjih borcev jeklarjev krepili duh enotnosti, vzajemnosti in solidarnosti.«

V imenu vseh nas se iskreno zahvaljujem delovni skupnosti, samoupravnim organom, zvezi borcev in požrtvovalnim delavcem Železarne Jesenice za čudovit dan in krasno speljano premiero srečanja borcev slovenskih železarjev.

Danes, na drugem srečanju borcev narodnoosvobodilne vojske slovenskih železarjev smo se sestali pod Uršljo goro, v Prežihovih in partizanskih Kotljah, kjer so se skupaj s tistimi onstran meje, ki jim ni dana narodnostna, kulturna in socialna svoboda, borili koroški Slovenci za osvoboditev in združitev v federativno in socialistično republiko Jugoslavijo.

Gore razdvajajo narod

Uršlja gora je prvi vzhodni člen z gozdom in travniki pokrite gorske verige — Karavank. Karavanke so čisto slovensko pogorje, saj so na južnem in severnem pobočju naseljeni samo Slovenci. Usoda je hotela, da je to pogorje, ki loči Savsko in Dravsko dolino, postalo tudi državni mejnik in Slovence severno od Karavank iztrgalo iz matične domovine.

Tisti, ki smo že med narodnoosvobodilno vojno in ob osvoboditvi bili na Koroškem, smo bili prepričani, da nam drugič nihče ne bo z zakulisnimi sklepi mogel vzeti, kar smo si z orožjem priborili. In zopet smo bili prevarani tisti, ki smo se za trajno svobodo koroških Slovencev borili in so mnogi za te ideale žrtvovali svoja življenja. Veliki so se dogovorili, da meje Avstrije ostanejo nespremenjene in žalostna dediščina plebiscita iz leta 1920 je bila zopet vredna več kot prispevek pri uničevanju fašizma. Ni čudno, da se nezaslužni dediči ponašajo kot edini gospodarji in organizirani v Heimatdienst in druge nacistične organizacije skrunijo svetinje iz borbe proti fašistični Nemčiji.

Veliko smo zamudili, da nismo vsaj ob sklenitvi avstrijske državne pogodbe pred dvajsetimi leti zahtevali popolne uveljavitve njenega 7. člena in da smo zamejskim Slovincem energično pristopili šele takrat, ko so fašizmu zrastle nove tipalke. Vzodbujanje k nacionalni zavesti, pomoč s kulturnim in športnim sodelovanjem so sedaj edina sredstva pri zadrževanju germanizacije koroških Slovencev v Avstriji.

Klasje socializma

Drugače pa je v Mežiški dolini, to je v tistem delu koroške dežele, ki je bil deležen narodnostne in socialne osvoboditve. Poseben primer so Ravne na Koroškem.

V spodnjem delu Mežiške doline je v osvobodjeni domovini nastal pomemben industrijski objekt — Železarna Ravne, ki je druga po velikosti v OZD Slovenskih železarn. Medtem ko so leta 1945 na Ravnah stale zastarele proizvodne naprave s kapaciteto okrog 7500 ton surovega jekla letno, imamo sedaj sodobno železarno kvalitetnega in zlahkne jekla evropskega formata z zmogljivostjo 200.000 ton surovega jekla. Vse proizvodne naprave so nove ali obnovljene in nič ni ostalo v proizvodnem programu iz prvih let po osvoboditvi. Delovna skupnost Železarne Ravne se je povečala 10-krat in danes šteje okrog 4350 ljudi,

letna realizacija pa bo letos predvidoma znašala preko 1,2 milijarde dinarjev.

Proizvodnja pa ni edina pridobitev naše socialistične izgradnje na Ravnah. Tu je nastala nova struktura delavcev in prebivalstva; jedro Prežihovih Samorastnikov se je dopolnilo z ljudmi od drugod. Iz vseh krajev Slovenije in tudi iz drugih republik so prišli delavci, da bi okrepili delovno skupnost in ob tem plemenitili ljudi in oblikovali nov rod zavednih državljanov. Ravne na Koroškem so postale izpostavljen gospodarsko, prosvetno, kulturno, športno, zdravstveno in administrativno središče, nacionalna trdnjava, ponos vseh koroških Slovencev tu in onkraj meje.

Tudi borci, ki smo se borili za iste ideale osvoboditve, smo na Ravne prispeli iz raznih krajev, enot in območij in še danes tvorimo najbolj zaveden sloj delovne skupnosti. Borci prenašamo svojo zavest na mlajše in smo kot krajišniki za obrambo priborjenih pridobitev ponovno pripravljeni prijeti za orožje.

Združena v Slovenske železarne je Železarna Ravne neposredno povezana s sedežem naše republike in z OZD Štajerske in Gorenjske. To je nova pridobitev, iz katere s pomočjo razraščanih korenin železarna črpa dodatni življenjski sok za nov gospodarski in socialistični napredek.

Od prvega srečanja borcev jeklarjev in njihovih družinskih članov do danes se je mnogo spremenilo.

Ustava — vodnik v prihodnost

Jeseni lanskega leta se je vnela nova bližnjevzhodna vojna, ki je bila povod za nov odnos med cenami proizvajalcev primarnih energetskih virov in surovin ter cenami končnih izdelkov. Sredi poletja je izbruhnil nov spopad na Cipru, ki je ogrozil eno nevezano in samostojno državo. SFR Jugoslavija je pri vseh teh svetovnih dogodkih vedno bila na poziciji miru, suverenitete in enakopravnosti. V vsem svetu smo postali znani s svojo zunanjo politiko in simbolom enakopravnosti — tovarišem Titom. Naša zunanja politika pa je le odraz notranjih odnosov.

Posebno pomembna pridobitev v zadnjem letu za nas je naša nova ustava, ki uvaja delegatski sistem, delitev upravljalcev družbene imovine na osnovne celice družbene reprodukcije TOZD ter zagotavlja suverenost narodov in narodnosti, enotnost jugoslovanskega tržišča in enakopravne medsebojne odnose.

Cilj večje vzpodbude družbene reprodukcije je razvijanje našega gospodarstva v stabilnejših pogojih ob zmanjševanju inflacije in zniževanju zunanjetrgovinskega deficita. Letos na tem področju nismo mnogo storili. V sedmih mesecih so se proti istemu obdobju lani življenjski stroški v enem letu povečali za 24%, zunanjetrgovinski primanjkljaj se je povzpela na 33,7 milijarde din, kar je za 127% več kot v istem obdobju lani. Kam plovemo? se sprašujejo borci, prepričani, da moramo sprejeti in izvajati ukrepe, ki bodo zadržali inflacijo, zmanjševali porabo in znižali zunanjetrgovinski deficit.

Še bogate Združene države Amerike skrbijo inflacija. Čeprav so njeni vplivi proti nam še tako skromni, je novi predsednik Ford najprej napovedal boj inflaciji. Ve-

deti pa moramo, da ameriški delavec ob 4-krat višjih prejemkih kupuje mnoge življenjske potrebščine, med njimi maslo in jajca, cenejše kot mi.

Tudi naš zvezni izvršni svet je poleg po- višanja cen osnovnih živilskih artiklov končno sprejel ukrepe, ki bodo zmanjšali uvoz in omejili porabo. Mišljenja so bila pri tem različna. Nekateri so zagovarjali tezo sistemskih posegov, zaradi akutnosti problema pa je bil dosežen medrepubliški dogovor za improvizacijski pristop k zniževanju zunanjetrgovinskega in plačilnega deficita.

Komu koristi inflacija

V tem prizadevanju ni filozofije, edino uspešno je: več in učinkoviteje je treba delati ter produktivnosti dela primerno trošiti. To je področje družbenega načrtovanja in krmiljenja proizvodnje, ki z novo ustavo dobivata pravo vsebino.

Menim, da je optimizem samo takrat vzpodbuden, če je realen. Preveč se tolažimo z letošnjo povečano stopnjo rasti proizvodnje, premalo pa se zavedamo rasti porabe. Tudi med proizvodnjo obstajajo izdelki, na katere bi lahko še počakali, in se prodajajo na račun inflacije in trgovinskega deficita.

Velik letošnji dosežek, ki ga vsi s ponosom pozdravljamo, je 5,7 milijona ton pšenice. Tudi v Sloveniji se je na področju kmetijstva počasi pričelo premikati na bolje. Toda to, da iz uvoženih surovin in delov izdelujemo in na kredit prodajamo osebne avtomobile, prikolice in podobno opremo visokega standarda, pa pomeni, da živimo na visoki nogi in bogatejše, kot bi smeli.

Delavcem in njihovim družinam bi morali zagotoviti osnovno življenjsko in stanovanjsko kulturo ter za vse, kar je s tem v zvezi, omogočiti nabavo tudi na kredit iz družbenih sredstev; gradnjo vikendov, nabavo prevoznih sredstev in podobno pa je treba prepustiti tistim, ki to z lastnimi viri zmorejo. Učinek dela, ne pa špekulacije in privilegiji, mora biti vir dohodka, zato je tudi že čas za odpravo sedanje nevzpodbudne uravnilovke.

Absurdno je, da nas skrbi, kako bodo nekateri sloji kompenzirali podražitve živilskih potrebščin, istočasno pa ob 25% inflaciji prodajamo opremo, ki je en mesec na leto v prometu, na kredit.

Nesporno je, da v visoki inflaciji bogati tisti, ki je zadolžen, očitno pa je tudi, da delavec s podpoprečnimi prejemki ne more biti dosti zadolžen. To enostavno pomeni, da s kreditiranjem siromašnejši podpirajo bogatejše. S to ugotovitvijo nočemo reči, da je določeno proizvodnjo treba omejiti. Potrebno jo je vzpodbujati, samo ne na račun inflacije, temveč za prodajo v gotovini in za izvoz.

Delati varčno je druga stran problema, ki bi mu morali posvetiti večjo pozornost. Medtem ko so se visoko razvite zahodne ekonomike takoj ob nastopu energetske krize odločile za varčevanje z energijo in surovinami, smo pri nas zastoj pričakovali načrt racionalnega varčevanja. Obnašali smo se kot pijan grof in razumljivo, da smo padli v težave.

Tudi v naših tovarnah smo ravnali varčno in sigurno je, da bi z isto energijo, z isto surovino in drugim materialom ob večji

pozornosti lahko dali več kvalitetnih izdelkov na tržišče. Kar nismo v preteklosti, bomo morali storiti v prihodnosti. V enem letu se je veliko spremenilo tudi pri nas. Naša združena družina je po podpisu samoupravnega sporazuma združevanja v Slovenske železarne 27. 11. 1973 postala večja. Železarnam Jesenice, Ravne in Štore so se pridružili predelovalci žice: Veriga, Plamen, Tovil in Žična ter Metalurški inštitut. Medtem ko so na prvo srečanje prišle le povabljenе delegacije, so letos med nami vsi borci z družinskimi člani Verige, Plamena, Tovila, Žične in Metalurškega inštituta, zato dovolite, da jih posebej pozdravim.

Slovenske železarne — 5,2 milijardi

Naša sestavljena organizacija Slovenske železarne sedaj zajema 15.800 delavcev. V prvem polletju letošnjega leta smo izdelali 374.000 ton surovega jekla, 341.400 ton blagovne proizvodnje, na trg smo dali za 2,22 milijard din blaga in dosegli 2,53 milijard din celotnega dohodka. Izplačali smo za 358,3 milijone din osebnih dohodkov ali 21% več kot poprečno leta 1973. Skupaj smo v 6 mesecih izvozili za 18,6 milijonov dolarjev blaga. Po sedanjem poteku proizvodnje lahko sklepamo, da bomo v celem letu 1974 imeli okrog 5,2 milijarde din celotnega dohodka.

Bruto akumulacije smo v prvem polletju zbrali 325,3 milijone din ali 41% več od enakega obdobja lani. Upoštevati pa je treba, da je bruto akumulacija nominalno lani bila nižja od leta 1972, kar pomeni, da v lastnih sredstvih za razvoj realno še nismo na ravni izpred dveh let. Zaradi inflacije stroškov pa bo verjetno akumulacija v drugem polletju še padla.

Iz podatkov pa se vendar vidi, da imamo kot vsi drugi tudi proizvajalci jekla dvojno dušo: kot kupci smo proti inflaciji, kot prodajalci jo gojimo. Tudi pri nas je manj prisotna prizadevnost za povečanje dohodka z varčevanjem surovin, energije, učinkovitostjo izkoriščanja delovnega časa in povečanja izplenov, kot v smeri najmanjšega odpora — poviševanja cen.

Torej ob tem, ko se jezimo na inflacijo in na neučinkovitost samoupravne družbe v borbi proti njej, se moramo zavedati, da jo z drugimi vred tudi sami reproduciramo.

Zahtevano in doseženo letošnjo raven cen grodlja, valjanega, kovanega in vlečenega jekla pa vendar lahko zagovarjamo z nujno izboljšavo primarne delitve dohodka pri nas in s svetovnim procesom sprememb cen v prid surovin. Tako spremenjeni odnosi v cenah so nam mnogo pomagali pri izboljšanju ekonomskega položaja ter odprli možnost za novo fazo razvoja Slovenskih železarn.

Sami sebi v škodo bi ravnali, če bi se na doseženih rezultatih uspravali. Proces poboljševanja in relativnega povečevanja prejemkov jeklarjev se bo sicer nezadržano moral nadaljevati, če tudi v prihodnosti želimo zadržati proizvodnjo jekla, vzporedno pa moramo izboljševati kvaliteto dela. Samoupravno sporazumevanje s porabniki, dobavitelji, blagovnim ter denarnim prometom nas bo vzpodbujalo k boljšemu delu.

Deficitarnost izdelkov črne metalurgije pri nas in visoke uvozne cene jekla povzročajo negotovost in negotovanje porabniki-

kov, kar vpliva na oblikovanje splošnega razpoloženja. Že se opaža, da SR Slovenija črni metalurgiji zopet obrača hrbet. Z re-prizo politike izpred štirih, petih let bi si zopet žagali vejo, na kateri sedimo.

Z vsó vnmemo se moramo zato predvsem sami vključiti v borbo za racionalizacijo in ekonomizacijo proizvodnje v vseh naših organizacijah združenega dela. V železarnah sta posebno važna zadovoljstvo in učinkovitost delavcev v talnicah, saj sta od količine in kvalitete surovega jekla odvisna delo in življenje v vseh drugih TOZD in fazah predelave do končnih izdelkov SŽ.

Bolj mora biti spoštovano načelo SŽ, da bi lahko izvrševali našo družbeno dolžnost in prispevali svoj delež stabilizaciji, anti-inflacijskemu programu, likvidnosti gospodarstva in trdni blaginji prebivalstva.

Mladina prevzema dediščino

Tovarišice in tovariši borci! V narodno-osvobodilni vojni smo se borili za enotne cilje nacionalne svobode, socialne pravičnosti in enakopravnosti. Dobro smo se zavedali, da bomo dobrine, ki si jih bomo pravično delili, morali sami pridelati. Pravica do dela je zato ena od pglavitnih pridobitev naše revolucije. Z zavestjo, ki nas je nosila v najtežjih dneh naše zgodovine, moramo to pravico povezati tudi z dolžnostjo do dela in to obveznost vzpodbujati tudi pri drugih, zlasti pri mladini.

Mladina je tista, ki prevzema dediščino naše NOV in v letih izgradnje po osvoboditvi pridobljene gospodarske, prosvetne, kulturne, športne, zdravstvene in socialne potenciale. Ta dediščina bodo mrtva sredstva, če ne bodo neprestano oplojevana z zdravim in učinkovitim živim delom. To zavest in zavest revolucionarnega duha moramo borci prenašati na naš mlajši rod, na tiste, ki bodo nadaljevali nalogo oblikovanja sodobne samoupravno ustvarjalne in pravične družbe.

Zavedamo se, da se naša vloga izteka. Neprestano pada delež udeležencev NOV v naših delovnih skupnostih. Po zadnjih podatkih imamo v SŽ le še 935 bivših bork in borcev, kar je le 6% vseh zaposlenih.

Največ jih je na Jesenicah, kjer še vedno tvorijo 10% delovne skupnosti železarne. Od tistih, ki so se udeležili prvega srečanja na Pokljuki, se jih je za vedno poslovilo 24. Med njimi je tudi Lojze Breznikar, predsednik občinske organizacije ZB Ravne na Koroškem, ki je s posebnim žarom pričakoval današnji dan, a ga ni dočakal. Slava jim!

Greh bomo napravili do naše NOV in naših potomcev, če jim ne bomo vdahnili duha zvestobe in delavoljnosti. V tem je razlog, da bodo odslej na naših srečanjih prisotni tudi tisti, ki so že plod revolucije, in da bo teh vsako leto več. Letos je na drugo srečanje bilo povabljenih že 60 mladink in mladincev.

Ni naključje, da smo se danes zbrali prav na temle mestu. Tu so pred tridesetimi leti Švabi imeli svojo postojanko in po okolici preganjali in uničevali nedolžne ljudi samo zato, ker so bili Slovenci.

Tam pri Rimskem vrelcu je na spominski plošči vsem poznim rodovom v opomin rečeno:

Tukaj so 1944 Hitlerjevi policisti
z glavo navzdol križali
Rožankovega Anzana
obesili Rožankovega Zepa
ubili Kotnika Avgusta
in Apohaljo Mico
Ustrelili Štajnerjevega Lojzna
plazili se po naših tihih gorah —
krvava zver —
ki brez srca mori in davi

Nikdar ne bomo pozabili usodnih časov, ko smo v kruti borbi z okupatorjem in njegovimi hlaptci napisali najsvetlejši list slovenske zgodovine.

Železarji na čelu revolucije

Slovenske železarne, ki so začetek in srž industrije, so s svojimi revolucionarnimi delavci kreativno sodelovale pri nastajanju naše samoupravne, federativne in socialistične republike Jugoslavije. Prek 700 padlih, pobitih in v koncentracijskih taboriščih pomrlih je naš krvavi prispevek za osvoboditev domovine.

Spomin na gozd

Delež delavcev Slovenskih železarn pa je očitno tudi pri izgradnji domovine in našega samoupravnega socializma. Blizu 12 milijonov ton jekla smo dali po osvoboditvi za potrebe gospodarstva, življenjske ravni in obrambe.

Borci, zbrani 24. avgusta 1974 v Kotljah, obljublamo, da bomo čuvali pridobitve NOV in z lastnim vzorom prispevali svoj

Milan Marolt

Proizvodnja slovenskih železarn v juliju 1974

Poletni čas je zaradi vročine in dopustov vedno nekoliko vplival na rezultate dela v vročih obratih in tako je tudi letos. Kljub temu je julijska proizvodnja surovega železa v Slovenskih železarnah doslej najvišja. Več kot 18.000 ton je znašala proizvodnja surovega železa samo lansko leto meseca maja, in sicer 18.045 ton. Julijska proizvodnja je bila 18.209 ton ter je za 1117 ton večja kot meseca junija in za 1959 ton nad načrtovano povprečno mesečno proizvodnjo.

Proizvodnja surovega železa (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	12.667	13.719	108	88.667	90.772	102
Štore	3.583	4.490	125	25.083	25.762	103
Skupno:	16.250	18.209	112	113.750	116.534	102

Doslej so jeseniški plavži proizvedli približno 4200 ton več kot v istem obdobju lani, štorska elektrodukcijna peč pa zaostaja samo še za 73 ton za lanskoletno proizvodnjo prvih sedmih mesecev.

Pri proizvodnji jekla je rezultat precej slabši in se zaostanek za načrtovano količino zopet povečuje. Količina je približno enaka kot meseca junija oziroma še za 19 ton nižja, kar ni bistveno. Blizu izvršitve načrta je samo železarna Jesenice; železarna Ravne je imela v popravilu 40-tonski peč in so izkoristili letne dopuste; v železarni Štore so imeli pa problem z okvarami v novi jeklarni in je proizvodnja nove elektro-peči občutno nižja kot pretekli mesec in kot bi morali pričakovati.

Proizvodnja jekla (v tonah)

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	41.250	40.581	98	288.750	283.892	98
Ravne	16.250	14.610	90	113.750	110.326	97
Štore	7.083	6.037	85	49.583	41.030	83
Skupno:	64.538	61.228	95	452.083	435.248	96

Letošnja proizvodnja jekla v sedmih mesecih je za 19.093 ton večja, kot je bila v istem obdobju lani. Ker imamo v železarni Štore novo elektro peč, ki je letos proizvedla že 25.879 ton, je letošnja proizvodnja jekla na istih agregatih, kot so bili na razpolago in v proizvodnji lani, v resnici nižja, kot je bila lanska. Za kumulativnim načrtom zaostajamo že za 16.835 ton.

Blagovna proizvodnja je bila slaba in je julijski rezultat z 51.440 tonami samo za 91 ton boljši od januarske proizvodnje, ki je bila v letošnjem letu najslabša. Pri slabi proizvodnji

delež za uresničitev ustave v Slovenskih železarnah, ki morajo postati trdna proizvodna celota z razvito notranjo samoupravnostjo, slogo in vzajemnostjo, da bi ob sodelovanju porabnikov in zadovoljstvu zaposlenih dosegli optimalen in sodoben postopek proizvodnje in predelave jekla.

Naj živi revolucionarni duh delavcev Slovenskih železarn!

jekla ne moremo pričakovati dobre blagovne proizvodnje.

Blagovna proizvodnja — železarne

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	31.240	30.558	98	218.680	219.143	100
Ravne	11.213	9.485	85	78.278	73.348	94
Štore	13.411	11.397	85	93.881	83.901	89
Skupno:	55.864	51.440	92	390.839	376.392	96

V sedmih mesecih letošnjega leta smo prodali torej 14.447 ton manj naših proizvodov, kot smo načrtovali in celo 6.566 ton manj kot v istem obdobju lani.

Blagovna proizvodnja — predelovalci (v tonah)

Delovna organizacija	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Veriga	1.100	947	86	7.700	7.361	96
Plamen	750	588	78	5.250	4.732	90
Tovil	129	111	86	905	884	98
Žična	1.135	678	59	7.947	5.799	73
Skupno:	3.114	2.324	75	21.802	18.776	86

Iz tabele je razvidno, da vse delovne organizacije predelovalcev zaostajajo v izvrševanju načrta blagovne proizvodnje. Če pa primerjamo letošnje proizvodne rezultate s podatki sedmih mesecev lani, so edino v Žični Celje izdelali 46 ton proizvodov manj, ostali trije pa izdatno presegajo lanske dosežke.

Blagovna proizvodnja Slovenskih železarn (v tonah)

	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Železarne	55.864	51.440	92	390.839	376.392	96
Predelovalci	3.114	2.324	75	21.802	18.776	86
Skupno:	58.978	53.764	91	412.641	395.168	96

Rezultati eksterne realizacije so ugodnejši kot proizvodni rezultati in so vse tri železarne dosegle načrtovano vrednost oziroma rezultat pri železarni Jesenice je celo zelo ugoden. Od predelovalcev sta presegla načrtovano vrednost realizacije Veriga Lesce in Tovil Ljubljana, medtem ko Plamen Kropa in predvsem Žična Celje izdatno zaostajata. Pri pregledu kumulativnih podatkov realizacije vidimo, da

ima železarna Jesenice zelo ugoden rezultat, železarna Ravne je še na planu in železarna Štore zaostaja za 13%. Pri predelovalcih je sedemmesečni rezultat zelo podoben mesečnemu. Veriga je nad načrtovano realizacijo, Tovil jo izvršuje, Plamen in Žična pa zaostajata.

PROBLEMATIKA PO DELOVNIH ORGANIZACIJA

ŽELEZARNA JESENICE

Od vseh delovnih organizacij v Slovenskih železarnah ima železarna Jesenice najboljše mesečne proizvodne in poslovne rezultate, isto velja tudi za uspeh dela v prvih sedmih mesecih.

TOZD — tališnice

Kljub povečani odsotnosti z dela in pri težkih delovnih pogojih so vsi obrati razen elektro-jeklarne izvršili mesečni načrt proizvodnje. Delo elektro-peči je bilo ovirano zaradi okvare 50-tonskega zakladalnega žerjava, podaljšane popravila ASEA-peči in izpadov električne energije.

TOZD — valjarne

Še v nobenem mesecu letošnjega leta ni bilo na blumingu toliko zastojev kot pretekli mesec. To je tudi vzrok, da so zaostali za 3.868 ton za mesečnim programom valjanja. Slabše delo bluminga je povzročilo pomanjkanje vložka za žično valjarno, ki tudi ni izvršila programirane proizvodnje. V valjarni debele pločevine so imeli težave zaradi večje odsotnosti z dela, eden vzrokov nižje proizvodnje je tudi zahtevnejši kvaliteten asortiment.

TOZD — hladne predelave

Kot celota so presegli proizvodni načrt ter so vsi obrati delali dobro.

ŽELEZARNA ŠTORE

TOZD I

Ker ni bilo redukcij električne energije, je bil mesec julij eden redkih mesecev, ko je elektro plavž polno obratoval in visoko preseregel načrtovano mesečno proizvodnjo.

V jeklarni pri SM peči ni bilo težav in so načrtovano proizvodnjo tudi presegli. V elektro jeklarni so pa imeli velike zastoj zaradi mehanskih in električnih okvar na elektro peči in napravi za kontinuirano vlivanje, kar je imelo za posledico zaostanek za načrtovano proizvodnjo.

V stari valjarni so izvršili remont peči in nekaj dni porabili za kolektivni dopust. V novi valjarni niso dosegli operativnega načrta zaradi večjih mehanskih okvar. V blagovni proizvodnji pa niso upoštevali tudi 116 ton proizvodov, za katere je zaračunano prevaljanje samo kot storitev.

V vseh obratih 114. panoge je problem delovne sile in s tem tudi uporaba letnih dopustov.

TOZD II

Skupno in blagovno proizvodnjo so izvršili s 97%. Večje težave in odstopanja od načrtovane proizvodnje so imeli v livarni II, kjer še ni usposobljen novi stroj KFA-10 za obratovanje.

Kot v drugih obratih je tudi v livarnah prisotno pomanjkanje delovne sile. Nekaj težav so imeli zaradi pomanjkanja zlomnine za izdelavo valjev, drugih posebnih problemov pa v preteklem mesecu ni bilo.

ZA DOBRO VOLJO

Žeja

Mrzlokrvna in lena bitja prenašajo žejo veliko dlje kot toplokrvna in aktivna.

Brockhaus

Alkohol je tekočina, ki je sposobna ohraniti skoraj vse, razen skrivnosti.

*

Kjer je žlamlpanje čast, kozlanje ni sramota.

Iz Švice

*

Vzgoja je poskus odvrniti otroka od posnemanja odraslih.

Kreditiranje individualne gradnje stanovanj

Že nekaj časa poteka v železarni predvsem med zainteresiranimi razprava o delitvi sredstev za kreditiranje individualne gradnje stanovanjskih hiš. Slišati je razne pripombe in komentarje, ki so delno posledica osebne prizadetosti, delno pa premajhne seznanitve z določbami sporazuma. Zato bo prav, da problem, ki je prisoten, poskušamo nekoliko pojasniti.

Vse do letošnjega leta so se krediti za individualno gradnjo stanovanjskih hiš dodeljevali po kriterijih, ki jih je za vsako leto posebej določil pristojni samoupravni organ. Osnova za določitev meril je navadno bila višina sredstev za kreditiranje namenjenih sredstev. Ker je bilo sredstev vedno premalo, je temu ustrezno bila tudi višina kredita, ki so ga lahko dobili posamezniki. Posledica takega načina kreditiranja je bila, da je gradnja potekala počasneje in da se je število prosilcev za kredit vsako leto povečevalo. Čeprav se je ob takem načinu kreditiranja nasledovala težnja, da je bilo ugodeno čim večjemu številu prosilcev, je bilo kljub temu slišati pripombe in ugovore. Zato je bila predvsem lani izoblikovana zahteva, da je treba v železarni sistemsko z ustreznim normativnim aktom urediti vprašanje kreditiranja. Tako smo letos v železarni pristopili k pripravi samoupravnega sporazuma o stanovanjskih razmerah železarne Ravne, ki vsebuje tudi osnove in merila za dodeljevanje kreditov za individualno gradnjo stanovanj. Priprava predloga pa je trajala dalj časa, kot se je predvidevalo, saj je bil sporazum na seborih zaposlenih sprejet šele sredi meseca junija letos. V železarni smo bili zato pred vraščanjem, ali kredit za gradnjo stanovanjskih hiš že letos deliti po do sedaj ustaljeni praksi ali pa počakati in ga deliti po merilih in kriterijih, za katere se bomo dogovorili in odločili s sporazumom. Odločeno je bilo, da se krediti za gradnjo že letos delijo po določbah sporazuma. To je dejansko tudi osnovni vzrok, da se z dodeljevanjem letos kasni. S samoupravnim sporazumom o stanovanjskih razmerjih smo odpravili:

— omejitev, da so kredit v glavnem lahko dobili samo tisti zaposleni, ki so gradili stanovanjske hiše v 5 oz. 10 kilometrskem območju.

— fazo gradnje. Do letos so bili do kredita namreč upravičeni samo tisti prosilci, ki so svojo stanovanjsko hišo že imeli zgrajeno do tretje gradbene faze.

Z namenom, da bi se tudi pri individualni gradnji skrajšal čas gradnje, so prosilci po sporazumu upravičeni na precej višje zneske kreditov, kot je bil to primer prejšnja leta. Posledica naštetih sprememb je, da se je letos povečalo število prosilcev in da bi za kreditiranje individualne gradnje stanovanjskih hiš potrebovali precej več sredstev, kot smo jih po zaključnem računu za lansko leto lahko izdvojili. Na zasedanju delavskega sveta železarne 29. maja 1974 je bilo odločeno, da se letos za kreditiranje individualne gradnje stanovanjskih hiš nameni 4.250.000,00 din. S sklepom je delavski svet pooblastil skupni odbor za splošne zadeve, da skladno z določbami samoupravnega sporazuma razpiše javni natečaj oz. se posojilo lahko odobri s pogoji, ki bodo določeni z natečajem. Potem ko je potekel rok za vlaganje prijav za dodelitev dolgoročnega posojila, je komisija, ki je bila določena za pripravo predloga, 24. 7. t. l. posredovala skupnemu odboru za splošne zadeve seznam prosilcev, ki naj bi se jim letos dodelilo dolgoročno posojilo. Predlog je bil obešen na oglasnih deskah. Na objavljeni listo so predvsem posamezniki, ki v predlogu niso bili upoštevani ali pa so menili da so prizadeti, vložili na pristojni samoupravni organ pismeni ugovor. Bilo pa je na predlog tudi več ustnih pripomb. Pregled posameznih primerov je pokazal, da so prosilci v prijavi navedli nepopolne in tudi netočne podatke. Zaradi tega je prišlo do nepravilnega vrstnega reda, ponekod pa tudi do netočnega izračuna pripadajoče višine kredita. Odbor je zato sklenil, da se odločitev o potrditvi

predloga odloži, zadolži pa se kadrovske splošni sektor, da opravi ponovni pregled in kontrolo vseh prijav in tako ugotovi dejansko stanje. Ponovni pregled vseh zahtevkov je bil sedaj opravljen. Na novo je bila izdelana in izobešana prednostna lista prosilcev. Tako kot na prvi, je tudi sedaj na drugi predlog prednostne liste več pripomb. Pripombe se ne nanašajo toliko na izračun in vrstni red, ampak predvsem na višino zneska. Slišati je v glavnem pripombe, zakaj naj bi prosilci dobili tako »visoke« zneske kredita, ko so ob tem drugi prosilci zaradi pomanjkanja finančnih sredstev odpadli. Predvsem slednji zagovarjajo stališče, da naj ne bi letos v železarni v celoti uveljavili samoupravnega sporazuma oz. bi kredit delili na način, ki je bil do sedaj v veljavi.

Da bi bila informacija lahko popolnejša, še nekaj podatkov o višini sredstev in njihovi razdelitvi po predlogu.

Po sklepu delavskega sveta je za kreditiranje individualne gradnje stanovanj namenjeno 4.250.000,00 din.

Iz sredstev, namenjenih za odkup stanovanjskih objektov v Kotljah, se je dodalo 593.264,00 din

ali skupaj sredstev 4.843.264,00 din.

Od razpoložljivih sredstev naj bi se razdelilo:

- za novogradnje 3.687.264,00 din,
- prosilcem, ki naj dobe razliko kredita do zneska 50.000 oz. 60.000 363.000,00 din,
- za adaptacije, dograditve ali odkup stanovanjskih hiš 493.000,00 din,
- za prosilce, ki naj bi se jih reševalo iz kadrovskega potreb ali socialnih razmer 300.000,00 din.

Sredstev za kreditiranje individualne gradnje stanovanj je, kot je razvidno iz podatka, letos precej več kot prejšnje leto. Toda ker se je zaradi spremenjenih pogojev kreditiranja pojavilo tudi dosti večje število prosilcev, vsem letos kljub sredstvom, ki so na razpolago, ne bo mogoče ugoditi. Vsi, ki letos ne bodo prišli v poštev, se bodo morali za dodelitev kredita prijaviti ponovno naslednje leto.

Seveda pa bo o predlogu, pripombah in ugovorih še govor. Končna odločitev o tem bo seveda sprejeta na za to pristojnem samoupravnem organu.

-et

Iz TRO Prevalje

Poslovanje v I. polletju 1974

a) Prodaja

1. Po asortimentu

Pile in rašpe — ostali smo nekoliko pod planom zaradi manjše proizvodnje, vzrok temu so zakasnitve pri dobavi strojev. Vseeno pa se je prodaja dvignila nasproti istemu obdobju preteklega leta za 48 %, pri tem pa moramo upoštevati, da so od meseca marca dalje tudi cene povišane za 25 %.

Ugotavljamo, da dobiček ni tak, kot smo predvidevali, ker smo cene postavljali na prejšnje cene repromateriala, toda predno smo dobili dovoljenje za te cene, so se cene repromateriala ponovno dvignile in nam pobrale planirani dobiček. Naročil imamo za pile dovolj, tako da se dogaja, da kupci zaradi naših zakasnitev stornirajo naročila, zato bo treba proizvodnjo povečati.

Orodje za obdelavo kovin

Ker so bile zaloge tega orodja precej visoke, smo v proizvodnjo dali le posamezne manjkajoče dimenzije, da smo lahko kompletirali naročila. V bodoče bomo to orodje prepustili našim konkurentom, ker zahteva po eni strani veliko dragega repromateriala, po drugi strani pa prav tako velike in sortirane zaloge gotovih izdelkov.

Orodje za obdelavo lesa

Rezarji — najmanj smo povečali proizvodnjo prav pri tem asortimentu, in to se nam že maščuje. Nismo več v stanju niti količinsko še manj terminsko zadovoljiti naših kupcev. Kolikor proizvodnje ne bomo povečali vsaj za 30 %, bomo v veliki nevarnosti, da nas bodo kupci počasi začeli zapuščati in se navezovati na druge domače in še bolj na tuje proizvajalce. Kapacitete lesne predeloval-

Plot se pomika na zahod

Foto: M. Dolinšek

ne industrije se letno večajo od 25 do 35 % v celoti in mi bi morali vsaj za isti odstotek povečevati naše proizvodne zmogljivosti, da bi obdržali stik.

Industrijski noži — prodaja je bila povečana za 90 %, to pa zaradi povečanih kapacitet v lanskem letu. Vidimo pa, da te kapacitete še vedno ne zadoščajo. Toda ker se s TOZD mehanske obdelave menimo o delitvi programa, bomo šele po detajlnih izračunih videli, kje smo.

Krožne žage — največ se je povečala prodaja prav pri tem izdelku, in sicer za 166 %. Proizvodni proces smo dokončno osvojili, imamo pa težave s ploščicami trde kovine. Domača kvaliteta ne ustreza zahtevam tržišča, kontingente za uvoz pa zelo težko dobimo.

Storitve — opaža se, da vedno več kupcev zahteva servisiranje orodja pri nas, zato bomo morali razmisliti, da se formira oddelek, ki bi se ukvarjal predvsem s tem.

2. Po republikah in izvoz

Skoraj polovico naše proizvodnje smo fakturirali prek slovenskih podjetij. Toda to še ne pomeni, da je vsa roba ostala v Sloveniji, temveč smo iskali za naše kupce v drugih republikah le boljše plačnike v Sloveniji.

Število plačnikov moramo znižati, evidenca postaja iz dneva v dan bolj obširna, poleg tega pa je še cel kup takih, ki niso v stanju plačati zapadlih računov, to pa nam izredno negativno vpliva na likvidnost in veže ogromna sredstva, ki bi jih lahko uporabili v druge namene.

Ugotavljamo, da se je izvoz znižal, to pa predvsem zaradi izredno visoke konjunktura na domačem tržišču. Taka situacija pa nikakor ne sme biti vodilo, ker na ta način izgublamo stik z inozemstvom, le to pa je izredno važen barometer, ki nam pove, kakšna je naša kvaliteta. Na podlagi tega lahko le ugotovimo, da smo naredili premalo in da bo po-

trebno takoj razmisliti o povečanju naših celotnih kapacitet, sicer se nam obeta stagnacija in nazadovanje.

b) Finančni rezultat v I. polletju v 000 din

	I. polletje		
	1973	1974	Indeks
celotni dohodek	14.459	24.436	158,07
material. stroški	7.142	9.537	133,53
amortizacija	1.337	1.849	138,29
prisp. za stanov. izgr.	336	649	177,32
bruto OD	4.963	6.316	127,26
dobiček	1.478	3.244	219,49
bruto akumulacija	2.815	5.093	180,92
število zaposlenih	297	310	104,37

Rezultati so dokaj ugodni, delno so pomagale tudi povečane cene (od 13 do 25 %), še več pa dobra organizacija in tehnološka disciplina. Da je temu res tako, vidimo iz naslednjih števil, ki kažejo rezultate na zaposlenega.

	I. polletje		
	1973	1974	Indeks
celotni dohodek	53.306	78.572	147,40
materialni stroški	24.627	30.664	124,51
amortizacija	4.612	5.946	128,92
prisp. za stanov. izgr.	1.263	2.086	165,16
bruto OD	17.115	20.308	118,66
neto OD na zaposlenega	1.993	2.417	121,00
dobiček	5.095	10.430	204,71
bruto akumulacija	9.707	16.376	168,49

Vse kaže, da bomo tudi v II. polletju uspešno poslovali in s tem dokazali, da so na slabše rezultate v letu 1973 vplivali predvsem dejavniki zunaj tovarne.

I. P.

Delavska kontrola v mehanični

Celo pomlad in poletje se je veliko govorilo o tem, kakšna naj bi bila in kako naj bi delala delavska kontrola oz. da se točneje izrazimo, organ delavske kontrole. Sedaj, ko je tu jesen, ugotavljamo, da je bila letošnja bera na tem polju pravzaprav zelo borna.

Komisija delavske kontrole v TOZD MO se je do konca avgusta sestala šestkrat. Izhajajoč iz dejstva, da neredne seje ne vodijo nikamor, je bil na četrti seji 19. julija letos sprejet sklep, da bodo seje odslej redne. Sestajali naj bi se ob petkih, vsakih štirinajst dni. Člani komisije menijo, da se bo vsekakor le na ta način lahko zagotovila kontinuiteta in učinkovitost dela, predvsem pa, da bomo le na ta način lahko uresničili preventivno vlogo, ki je zaupana temu organu. Sklenjeno je bilo tudi, da se v najkrajšem času namestijo skrinjice za zbiranje predlogov članov delovne skupnosti. No, te skrinjice so že nameščene, koliko pa bodo delavci pripravljeni aktivno sodelovati, je še vprašanje. Nekaj je že sedaj povsem jasno: brez aktivne vloge vseh delavcev komisija ne bo nikdar zaživela. Isto velja za druge komisije in odbore na ravni podjetja.

Na že omenjeni 4. seji je bilo tudi ugotovljeno, da se z nesistematičnim delom ne da daleč priti. Zaradi tega je bil sprejet program dela za drugo polovico leta 74., ki je sestavljen iz naslednjih točk:

1. tekoča obravnava predlogov, mnenj in sugestij posameznih članov delovne skupnosti,

2. kontinuirana kontrola izvrševanja

sklepov samoupravnih in drugih organov v TOZD MO,

2. poslovanje v drugem in tretjem kvartalu leta 1974,

4. kontrola izvajanja določil samoupravnih normativnih aktov,

5. obravnava samoupravnega sporazuma o sistemizaciji; o delitvi OD; pravilnika o odgovornosti; poslovnika o delu samoupravnih organov in vseh drugih samoupravnih aktov, ki se bodo sprejemali še v tem letu,

6. analiza samoupravnega angažiranja vodilnih in vodstvenih delavcev v TOZD MO,

7. analiza gibanja OD,

8. ocena o upravičenosti — in pogostnosti — dela v podaljšanem delovnem času.

Ta program se zdaj že uresničuje. Ni namen današnjega prispevka govoriti o konkretnih zadevah, ki se jih komisija loteva. O tem bomo spregovorili kdaj drugič. Danes bi nanizali le nekaj načelnih, splošnih ugotovitev.

Prva ugotovitev bi bila, da se je delo komisije aktiviralo. Naslednje ugotovitve pa so:

Dokler je bila komisija še relativno pasivna, so prihajale od vsepovsod vzpodbude, imeli smo polna usta nalog, ki nam jih zadajajo nova ustava in naši interni, samoupravni, normativni in drugi akti. Sedaj, ko je — kakor smo že rekli — delo končno steklo, ko se lotevamo konkretnih akcij, pa vidimo, da še daleč ni tako enostavno, kot je kazalo na začetku. Pjavljajo se odpori v različnih sredinah,

seveda ne direktni, temveč so več ali manj prikriti narave; kakršne koli iniciative s strani pa tako rekoč ni.

Obstaja bojazen, da bo, če bo šlo tako naprej in ne bo večje odločnosti (beri eksponiranja članov komisij) doletela organe delavske kontrole približno enaka usoda kot občinske komisije za ugotavljanje izvora premoženja, zlasti še zato, ker je sedanjim voljenim organom usojeno kratko življenje glede na dejstvo, da bomo v doglednem času prešli na novo samoupravno organizacijo (15 TOZD); novo izvoljeni organi samoupravne delavske kontrole bodo spet nekje na začetku poti, brez izkušenj, in tako smo na tem področju res lahko vse prej kot optimisti.

Po drugi strani pa so pred organi delavske kontrole odgovorne naloge, ki bi jim bilo nujno potrebno posvetiti kar največ pozornosti. Ugotavljamo, da se nepravilnosti dogajajo tako rekoč v vseh sredinah; da ne greše najbolj tisti, ki delajo vidne napake, ampak tisti, ki bi morali marsikaj narediti, a ne naredijo dovolj, za nedejavnost, zlasti pa še za nedoslednosti pri izvrševanju določil samoupravnih aktov pa najdejo še in še navidezno objektivnih izgovorov.

V zaprtih krogih se dosti govori o parcialnih interesih in podjetniški miselnosti (ki je bo, upajmo, z razdelitvijo na več temeljnih organizacij konec), o obnašanju določenih struktur, ki bi jim mirne duše lahko nadeli naziv tehnokratske in še mnogo tega.

To so torej vprašanja, ki bi organ delavske kontrole še kako zanimala, vendar na žalost gredo take stvari lahko z jezika, zelo težko pa na papir, govornice pa naravno še ne morejo biti podlaga konkretnih akcij komisije ali odbora.

Komisija se je že lotila čisto določenih zadev, predvsem z namenom preventivnega delovanja. Vendar, kaj se dogaja? Prva reakcija je užaljenost neposredno pa tudi posredno prizadetih. Najpogostejši odgovor, ki se čuje, je približno takle:

»No, če se boste takšnih stvari lotevali, boste že daleč prišli, medtem ko je tu še to in ono itd...«

Vsi ti nekako aludirajo na nekakšne nedoločene, imaginarne, velike grešne kozle, ki da so, samo da bi jih bilo treba znati poiskati; seveda ne pri njih! Mislim, da ne sme noben član delovne skupnosti biti užaljen, če se organ delavske kontrole pzanima za njegovo delo ali za delo, povezano z njegovo delovno sredino, če si nima kaj očitati. Zato so vsa negodovanja pravzaprav sumljiva. Seveda pa ne smemo izključiti možnosti, da je takšni reakciji vzrok premajhno poznavanje bistva organa samoupravne delavske kontrole.

Torej, da sklenemo naše ne preveč optimistično poročilo ali razmišljanje, kar pač že je. Narejenega je bilo nekaj, pa ne toliko, kolikor bi lahko bilo. Kako bo v bodoče, bomo še videli?! Upamo, da bo bolje!

Janko Dežman

Demonstracije, ki jih dovoli policija, bi moral prepovedati tisti, ki jih je organiziral.

Hochut

ODSOTNOST Z DELA NARAŠČA

Na podlagi samoupravnega sporazuma in zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu imamo letos vsi skupaj 9000 dni letnega dopusta več; do konca julija pa smo bili tudi že 4000 dni odsotni za razne osebne namene, in sicer:

- za šolanje 1979 dni,
- za najrazličnejše osebne zadeve in primere (poroka, smrt sorodnikov, rojstvo otroka itd.) 1373 dni,
- za šport in telesno kulturo 447 dni.

Če bo odsotnost do konca leta rasla kot doslej, bo dosegla najmanj 7000 dni. Skupaj torej 16.000 dni.

Skušajmo ovrednotiti te odsotnosti.

Ko od skupnega števila koledarskih dni v letu odštejemo 52 nedelj, 37 prostih sobot in 10 plačanih praznikov, ugotovimo, da smo — idealno vzeto — na delu 266 dni. V teh 266 dnevih pa so zajeti še redni letni dopusti v poprečnem številu 23 dni. V preostalih 243 delovnih dneh moramo torej ustvariti planirano proizvodnjo in dohodek. Od tega pa je odvisno vse — osebni dohodki, vlaganje v proizvodne naprave, gradnja stanovanj, gradnja šol in drugih objektov.

Skupaj z izrednimi dopusti bo poprečno vsak od nas letos odsoten 25 dni ali vsi skupaj 100.000 dni. Če to število podelimo z letnim številom delovnih dni, vidimo, da je poprečno skozi vse leto dnevno odsotnih okoli 370 delavcev. Kar za čedno tovarno, mar ne?

Nimamo si kaj očitati, saj moramo zato preostale delovne dneve sami bolj prijeti za delo. Navsezadnje imamo do letnega dopusta vso pravico. Na odsotnosti smo na tak način opozorili le zato, da bi se do izrabe pravice do izrednih odsotnosti z dela ravnali s polno mero občutka in osebne odgovornosti.

Tu smo obravnavali le dve vrsti odsotnosti z dela, kje pa so še druge, ki uradno nikoli niso zabeležene.

Nemara se kaže zamisliti.

Kadrovska služba

UGODNOSTI ZA ŠOLANJE OB DELU

Številni člani delovne skupnosti, ki so se to jesen namenili šolati na najrazličnejših šolah, pogosto sprašujejo, če bodo deležni denarne in drugih ugodnosti pri tem. Kajti večina šol terja izjavo o plačniku že pri prvem — informativnem — vpisu, plačnik pa tedaj navadno še ni znan. Ker imamo vsi delavci samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih, je po naši oceni vprašanj, ki terjajo takojšen odgovor kadrovske službe, le preveč. Zato vsem, ki so že spraševali ali to nameravajo, sporočamo:

Ugodnosti za šolanje ob delu na katerikoli stopnji šole odobri skupni odbor za kadre na podlagi samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in na podlagi pismenega priporočila vodje obrata in službe, priporočilo pa sopodpiše tudi direktor TOZD ali sektorja.

Splošne pogoje za pridobitev ugodnosti pri šolanju določa 133. člen samoupravnega sporazuma, ugodnosti glede na stopnjo šole pa člani 135, 136 in 137. Podiplomski študij urejajo člani 138 do 140.

Delavec, ki se želi šolati ob delu, mora po 133. členu izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

— da se izobražuje v interesu TOZD in podjetja, kar se ugotovi z letnim planom kadrov in planom izobraževanja, samoupravnim sporazumom o organizaciji in sistemizaciji ter mnenjem linijskega vodje;

— da izobraževanje nadaljuje v svoji stroki ali je sprememba stroke sporazumna;

— da je že ali bo razporejen na delovno mesto, kjer se zahteva taka izobrazba ali je z načrti predvidena;

— da je v TOZD zaposlen najmanj dve leti in je uspešen pri delu.

Vodjem obratov, služb in sektorjev je kadrovska služba že posredovala poimenski seznam kandidatov za šolanje, zato pričakuje njihovo stališče do šolanja.

Šole so nam sporočile, da se je pri njih prijaviło naslednje število naših delavcev:

— Višja šola za organizacijo dela Kranj	63
— Visoka tehnična šola Maribor (I. stopnja)	3
— Visoka ekonomsko-komercialna šola Maribor (I. stopnja)	3
— Srednja tehniška šola Ravne	38

Vseh, ki so sedaj deležni denarne in drugih ugodnosti za šolanje ob delu, je 176. Od teh je 31 na tehniški srednji šoli strojne smeri in 64 na delovodski šoli metalurške in strojne smeri.

Milan Zafošnik

POVEČANJE NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA ZARADI PODRAŽITVE NEKATERIH PREHRAMBENIH ARTIKLOV

Izvršni odbor skupščinečasne skupnosti zdravstvenega varstva in zavarovanja Ravne na Koroškem je sprejel sklep dne 21. 8. 1974, da se poviša nadomestilo osebnega dohodka zavarovancem, ki sočasno nezmožni za delo oziroma zadržani z dela, in sicer:

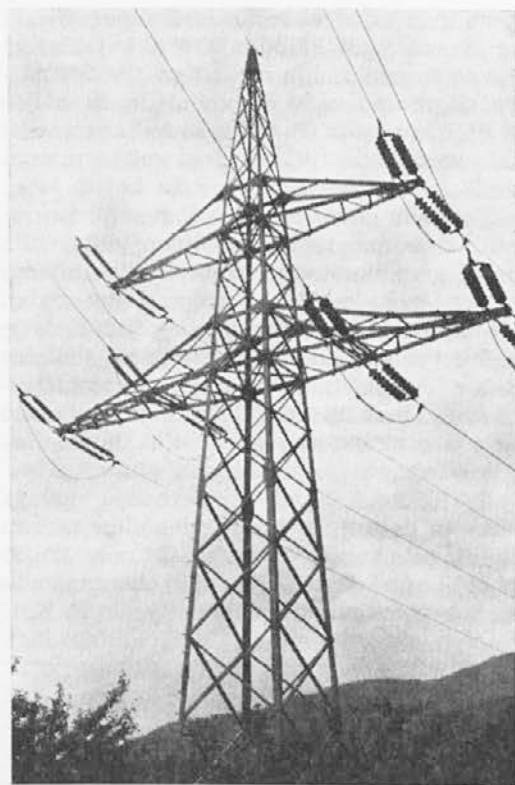
— za zavarovance, katerih nadomestilo osebnega dohodka znaša mesečno

	se poveča za
do 1.500 din	120 din
od 1.501 din do 2.000 din	90 din
od 2.001 din do 2.500 din	60 din
od 2.501 din do 3.000 din	30 din

Zavarovancem, katerih nadomestilo znaša nad 3.000 din, se nadomestilo ne poveča.

Povečano nadomestilo bodo prejeli od 1. 8. 1974 dalje vsi zavarovanci, ki se jim izplačuje nadomestilo osebnega dohodka v breme skupnosti zdravstvenega zavarovanja (vsi tisti, ki prejemajo nadomestila osebnega dohodka nad 30 dni in nadomestila v času nege bolnika in spremstva ter poroda). Pripominjamo, da se bo v posameznih primerih višina dodatka spremenila tudi med uživanjem pravice (npr., ko se spremeni odstotek 80 % na 90 % (po 60 dneh) (primer: dokler bo višina nadomestila 80 %, bo višina dodatka znašala 120 din, če bo nadomestilo znašalo manj kot 1500 din, ko se bo po 60 dneh boleznin nadomestilo povišalo na 90 %, pa bo nadomestilo preseglo 1.500 din in bo dodatek znašal le 90 din).

F. K.

Jo bomo spet kleli?

POVEČANJE OTROŠKEGA DODATKA

Obveščamo vse upravičence do otroškega dodatka, da smo povečali otroški dodatek na podlagi sklepa skupščine republiške skupnosti otroškega varstva, ki ga je sprejela dne 9. avgusta 1974 zaradi podražitve osnovnih življenjskih potrebščin.

Otroški dodatek se je povečal za 35 din mesečno na vsakega otroka, ki ima pravico do otroškega dodatka po sklepu o pogojih in načinu uveljavljanja pravice do otroškega dodatka v letu 1974 in sklepu o določitvi dohodkovnega cenusa kot pogoja za pravico do otroškega dodatka in višine otroškega dodatka v letu 1974.

Povečanje gre od 1. avgusta 1974 dalje.

F. K.

ALI BO NOVA UREDITEV DELITVE OD BOLJE POSKRBE ZA JESEN ŽIVLJENJA

Vse preveč kot pelin grenkih je izrečnih besed delavcev ob odhodu v pokoj zaradi nizkih osebnih dohodkov in v zvezi s tem še nižjih pokojnin. Redki so tisti delavci, ki so jim bile pokojnine odmerjene v za človeka spodobni višini za dolgoletno delo. Večina delavcev — upokojencev pa za 35 let oziroma 40 let dela prejema le po 1.600 do 1.900 din pokojnine. S takimi zneski pa morajo preživljati poleg sebe še ženo in katerega od otrok. Spričo naraščanja cen iz dneva v dan pa si lahko mislimo, kako preživljajo upokojenci svojo jesen življenja. Res je, da potrebujejo manj kot mladi, vendar so dnevne potrebe in stroški življenja zanje enaki kot za mlade. Ni pa si zamisliti, da bi si lahko privoščili dopust na morju oziroma v kakih toplicah, ki bi jim za dobro zdravstveno počutje prav gotovo bile potrebne. Nadalje je treba za ozimnico in kurjavo odšteti kar celo premoženje, kar je gotovo življenjsko potrebno. Torej še ni bilo dovolj zategovanja

pasu in samoodrekanja, zlasti generaciji, ki je že odšla ali ki odhaja v pokoj. Saj je ravno ta generacija morala prispevati največ k obnovi naše domovine in za boljše življenje mladih. In sedaj so še kar na vrsti taki za odhod v pokoj, ki so veliko prispevali pri obnovi domovine za boljše jutri.

Dolgo že govorimo o nadomestilu za minulo delo, pri tem je mišljeno, da je bilo za obnovo domovine in za to, kar imamo danes, treba precej več delati kot sedaj. Ni bilo prostih sobot kot sedaj, tudi nedelje so bile udarniško delane, da je bil sleherni dan udarniški in s tem se je razdajala življenjska moč in zdravje, da ne govorimo še o pomanjkanju dobrin, ki bi dajale življenjsko moč.

Spričo tega bi ob sprejemanju novega akta o delitvi osebnega dohodka morali upoštevati končno tudi ta faktor za boljše počutje ob odhodu v pokoj brez strahu za jesen življenja.

F. K.

ZANIMANJE ZA VPIS V POKLICNE SOLE PADA

Iz leta v leto je vpis v poklicne šole nepri-merno manjši od razpisanih učnih mest. V triletno šolo metalurške smeri že četrto leto zapored nismo mogli vpisati nobenega učenca, žal pa si tudi za prihodnja leta ne moremo obetati kaj drugačnega stanja. Kadrovske razmere so v metalurških obratih zavoljo tega težavne, če ne že kar kritične. Vpis v dveletno poklicno šolo za specializirane metalurške delavce pa tudi nazaduje. Z letošnjim vpisom za vse smeri in stroke bomo pokrili manj kot polovico potreb.

Kje so vzroki tako majhnemu zanimanju za šolanje na poklicnih šolah?

— Generacije fantov so številčno manjše.
— Več kot polovica generacije, ki je uspešno končala osnovno šolo, se odloči za šolanje na štiriletnih srednjih šolah.

— Še vedno razmeroma naporno telesno delo v metalurških obratih.

— Zaposlovanje mladih brez končane ustrezne šole prinaša ugodnosti:

— delovna doba, zaslužek, kasnejša priučitev na delovnem mestu.

— Poklicno delo je družbeno žal premalo vrednoteno.

— Neustrezno poklicno usmerjanje na osnovni šoli — vpliv staršev, premajhna popularizacija telesnega dela.

Kako bomo morali ukrepati?

— Aktivirati internat in za vpis v poklicno šolo zajeti širše slovensko in jugoslovansko območje.

— Izdelati ustrezno gradivo (informacijo) o delu delavca s poklicem in ga posredovati šolam.

— Denarno spodbujati šolanje za poklic in delavca s poklicem še ustrežneje nagraditi.

— Delavce s končano štiriletno srednjo šolo vključevati v neposredno proizvodno delo.

— Že zaposlene mlajše delavce brez poklica dodatno šolati ob delu.

— Tam, kjer narava dela dopušča, šolati dekleta. Le-te že težko dobijo tipično ženska

učna mesta. Izbor del za ženske pa se nedvomno mora širiti.

S predlaganimi ukrepi bomo verjetno le ustavili nazadovanje, vzrok pa nedvomno tiči globlje in nanj sami ne moremo ustrezno vplivati.

M. Z.

NAMA — PRIHODNJE LETO

Dopolnjujemo informacijo o gradnji veleblagovnice Nama na Ravnah, ki smo jo objavili spomladi.

Gotovo se je marsikdo vprašal, kako to, da se je to ljubljansko trgovsko podjetje odločilo zgraditi nove trgovine na razmeroma kratki razdalji, in sicer po Velenju še v Slovenj Gradcu in na Ravnah. Da trgovin kljub temu ne bo preveč, kaže samo podatek, da znaša letni odliv denarja iz naše občine okoli 45 milijonov (novih dinarjev, seveda), in to predvsem za nakup trajnejših artiklov (npr. pohištvo, televizorji, gospodinjski stroji itn.). Ta podatek je bil za Namo vsekakor dovolj privlačen, zato je sklenila zaokrožiti svojo prodajno mrežo na tem koncu Slovenije, ki jo bo potem lahko tudi enotno oskrbovala. Prednost Name pa je gotovo tudi v tem, da ima za svoje artikole po vsej državi enake cene.

Sredi avgusta je bil na naši občini sestanek, ki so se ga udeležili predstavniki SO Ravne, predstavniki Name in projektanti. Na njem so sklenili naslednje:

— S komunalnimi deli je treba pričeti takoj. Stvar ne bo preprosta, ker bo treba npr. prestaviti glavni mestni kanal.

— Tehnično dokumentacijo izdeluje Projektivni atelje Ljubljana, odgovorni projektant pa je dipl. inž. Stane Kovič.

— Z gradnjo bodo začeli 1. marca 1975, jeseni pa naj bi bil objekt gotov.

In kakšna bo naša bodoča veleblagovnica?

Osnovni floris stavbe bo $45,5 \times 45,5$ m. Podkletena zaradi podtalne vode ne bo, imela pa bo tri etaže. V pritličju bodo klasična trgovina, samopostrežnica in skladišča, v prvem nadstropju bo trgovina s pohištvom in konfekcijo, v drugem nadstropju pa restavracijski del.

Dostopna cesta do Name bo med avtobusno postajo in mostom čez Mežo, glavni dohod pa obrnjen na vzhod, k središču Raven, parkirati pa bo možno pri veleblagovnici okoli 200 avtomobilov.

Torej — še dobro leto dni potrpljenja, pa si bomo lahko prihranili marsikatero dolgo nakupovalno vožnjo.

K.

se sproščajo neverjetne količine energije v skladu z Einsteinovim principom, po katerem se masa — snov spreminja v čisto energijo. Čista energija pa bi morala biti v narekovajih, kajti ta čista energija je v ogromni večini res toplota, vendar se del energije kaže tudi kot valovanje oz. sevanje, za katero pravimo, da je radioaktivno. Atomska energija ima zato po pravici prizvok, da je atomska v povezavi z bombami in Hirošimo.

Atomsko energijo izkoriščamo v jedrskih elektrarnah tako, da izkoriščamo pri tem sproščeno toplotno energijo kot pri termičnih elektrarnah. V principu je zadeva enostavna, kot je enostavna skica take elektrarne. V atomskem reaktorju (1) se sprošča toplota, ki jo odvaja voda, ki kroži v zaprtem krogu »A« in jo poganja črpalka (6). Visoko segreta voda oddaja toploto parnemu kotlu (2), kjer se voda tokokroga B uparja in teče prek parne turbine (3). Turbina poganja generator (4), ta pa oddaja električno energijo v omrežje. Na izhodu iz turbine se je para ohladila in ekspandirala; da jo lahko spet pošljemo v parni kotel, jo je potrebno utekočiniti, kar je naloga ekspanzerja (5). Tako utekočinjeno paro — vodo tlači napajalna črpalka (7) ponovno v parni kotel. Tako je tudi tokokrog B zaključen. Ta tokokrog je enak pri termičnih elektrarnah.

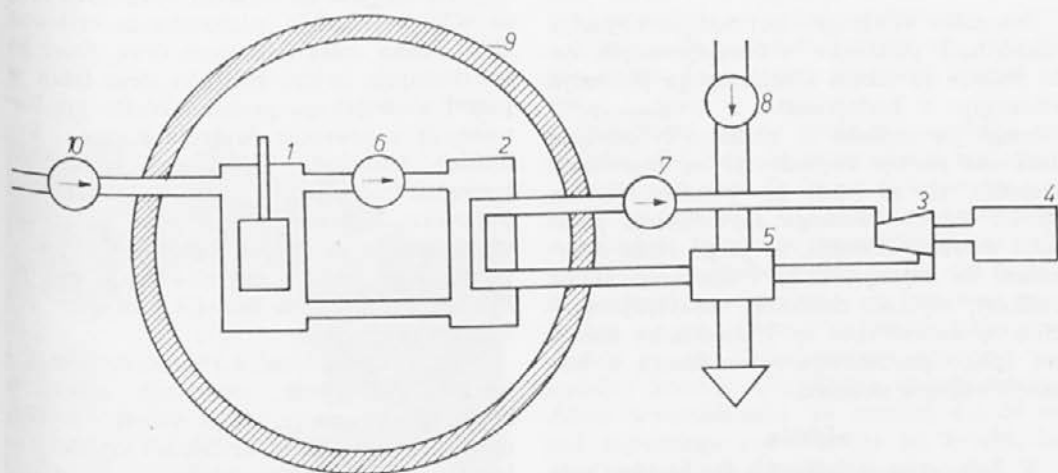
Principielno enostavnost jedrske elektrarne pa potisne v ozadje njena tehnična izvedba. Pravijo, da je srce take elektrarne atomski reaktor. Pravilneje bi rekli, da je reaktor trebuh elektrarne, saj se v njem vrši prebava, ki je samo drug izraz za zgorevanje. V reaktorju je nekaj ton iz tablet sestavljenih palic urana atomske teže 235 in 238. Kemična reakcija cepitve nastopa le pri uranu 235, tega pa je v skupni teži goriva le okrog 3%. V reaktorju se sprošča ogromna količina toplotne energije; to je mogoče odvesti le z intenzivnim hlajenjem, kar pa naredimo najenostavnije tako, da poplavimo notranjost reaktorja z vodo. Tako smo pri primarnem tokokrogu A. Ker hočemo doseči v parnem kotlu (2) paro čim višje temperature, saj bo po zakonih termodinamike toplotni izkoristek večji pri višjih temperaturah pare, moramo težiti zato tudi v tokokrogu A za čim višje temperature. Danes dosegamo temperature prek 300°C. Da bi lahko pri tej temperaturi intenzivno hladili reaktor, moramo imeti še vedno vodo in ne paro, zato je potrebno, da je reaktor (1) in tokokrog A pod ekstremnim pritiskom do 170 atm. Ker voda v reaktorju neposredno obliha radioaktivne palice, v katerih so uranove tablete, je tudi sama radioaktivna. Po nekajmesečnem obratovanju se v reaktorju elektrarne, ki ima moč 630 MW (moč NE Krško) nabere radioaktivnih snovi za tisoč hirošimskih atomskih bomb. Ena od osnovnih zahtev pri gradnji jedrskih elektrarn je zato ustvariti tej radioaktivnosti prepreke, da ne more priti v okolico. Te zapreke so tri: prve so jeklene palice reaktorja, v katerih je uran, druga je popolnoma zatesnjen reaktor in hladilni tokokrog »A«, tretja zapreka je jeklena, z betonom obložena, zatesnjena krogla (9), v kateri je nameščen reaktor s celotnim primarnim hladilnim krogom.

Iz termodinamike je znano, da lahko v toplotnih procesih izkoristimo (pri današ-

JEDRSKE ELEKTRARNE

Iz dneva v dan naraščajoča energetska lakota nas sili v iskanje novih energetskih virov. V časopisju prebiramo vse mogoče, včasih tudi neverjetne predloge o zbiralnikih sončne energije za hišno uporabo, o akumulatorjih za električni avto, o izkoriščanju zemeljske toplote itd. Dejstvo, ki so se ga nekateri zavedli prej, nekateri kasneje, je pač v tem, da je klasičnih virov energije vedno manj na razpolago: vodno energijo smo izčrpali najprej, premoja je

komaj za sto let, nafte, pravijo, še manj. Poleg vprašanja, kaj od teh dragocenih zalog goriv bomo pustili zanamcem, se vedno ostreje odpira dilema, ali je sploh dopustno, da zapravljamo tako surovino, kot je npr. nafta, iz katere se da izdelati več kot sto tisoč derivatov (od zdravil do prehranbenih artiklov), za pridobivanje toplote. Danes se nam zdi, da vodi pot iz energetske lakote le s pomočjo atomske energije, kajti ob cepitvi atomskih jeder

Shema jedrske elektrarne: 1 — reaktor, 2 — parni kotel, 3 — parna turbina, 4 — generator, 5 — ekspanzer, 6 — črpalka, 7 — napajalna črpalka, 8 — črpalka za hladno vodo, 9 — jeklena betonska krogla, 10 — zasilni hladilni sistem

njem stanju tehnike) le 25 do 35 % ustvarjene toplotne energije. Če želimo imeti torej na turbini moč 630 MW, moramo imeti v kotlu (termoelektrarne) oz. reaktorju (jedrske elektrarne) 3 do 4-kratno moč: na turbini 630 MW, na reaktorju ca. 2000 MW. Razliko 1400 MW moramo s hlajenjem odvesti v kondenzorju (5). Zaradi tega rabimo izredne količine hladilne vode, ki jo običajno črpamo iz rek ali morja s črpalkami (8) ali pa jo hladimo s hladilnimi stolpi kot npr. v TE Šoštanj.

Ena izmed bistvenih značilnosti pri proizvodnji in potrošnji električne energije je ta, da si morata biti proizvodnja in poraba enaki v vsakem trenutku. Ta proces ne pozna zaloga. V normalnih prilikah se mora proizvodnja prilagajati vsakokratni porabi. Pri vodnih elektrarnah dosegamo to z regulacijo pretoka voda, v termičnih elektrarnah z dodajanjem in odzemanjem goriva, v jedrskih elektrarnah pa z regulacijo moči samega reaktorja. Taka regulacija je nujna, čeprav vemo, da naj jedrska elektrarna obratuje s čim bolj konstantno močjo, saj vedno nastanejo primeri, ko je potrebno moč, ki jo elektrarna oddaja, povečati ali zmanjšati. Najkritičnejša sprememba stanja za vsako elektrarno je takrat, ko je potrebno celotno moč elektrarne v trenutku izklopiti, npr. zaradi okvare na prenosnem omrežju ali kje drugje. V takem primeru pravimo, da je elektrarna izpadla iz omrežja, ker so jo zaščitne naprave samodejno izklopile. Energije, ki jo ima pretok vode pri vodni turbini ali pretok pare pri parni turbini, ne more več prevzeti generator in jo oddati v omrežje, zato hoče ta energija pognati turbine vedno hitreje in hitreje — preko vseh meja. Če ne bi takoj ukrepali, bi turbino z generatorjem vred zaradi prevelikih vrtljajev razneslo. Zato moramo takoj ustaviti dotok vode oziroma pare. Trenutnih sprememb pa v naravi ni, vse potrebuje določen čas in tako rabimo tudi neki čas, da regulatorji ugotove, da je potrebno zapirati ventile, da pride ustrezna komanda do servomotorjev in da se ti zavrte in da se vrte do končnega položaja. Tako je v najbolj smotrno organiziranih sistemih. Opisanim dogodkom pravimo prehodni pojav. Ker voda ne more več skozi turbino, bo stekla čez jez; paro iz parnega kotla bodo spustili varnostni ventili, istočasno pa moramo seveda nehati dovajati gorivo v parni kotel.

Regulacija moči reaktorja se vrši na ta način, da se zavira ali sprošča reakcija cepjenja urana. To dosežemo tako, da med palice, ki so polnjene z uranom, spuščamo palice, ki so polnjene z barijem. Barij absorbira delce, ki bi lahko cepili nadaljnje atome urana: globlje so barijeve palice med uranovimi, počasnejše so reakcije, manjša je moč reaktorja. Regulacija moči reaktorja je kaj delikatna stvar. Ne le zaradi tega, ker se vse to mora dogajati znotraj posode, kjer je temperatura daleč nad 300° C in pritisk okrog 170 atm. Ko razbremenjemo parni kotel, ugasnemo gorilce ali zmanjšamo zgorevanje, preostalo v kotlu nabrano toploto prevzame nase ogromna količina vode, ki se nahaja v stotine kilometrov dolgih ceveh, ki tvorijo kotel. V reaktorju je relativno majhna količina vode, ker si enostavno ne moremo privoščiti velike posode zaradi velikih pritiskov, ki so v njej. Kaj lahko si je izračunati ali predstavljati, v kako kratkem času je treba ugasniti reaktor moči npr. 2000 MW, da ne bi nedopustno pregrel vode, če bi npr. prenehalo odvajanje toplote iz kotla ali iz reaktorja. Čas ugasnitve mora biti izvršen v nekaj sekundah. Žal pa popolna ugasnitve ni mogoča, tako imenovana preostala toplota se razvija še naprej, zato mora biti hlajenje tudi v tem primeru zagotovljeno.

Zanesljivi hladilni sistemi so eden osnovnih obratovalnih in varnostnih ukrepov, ki naj skupaj s popolno nepropustnostjo primarnega kroga zagotavljajo varno obratovanje. Če je šla kje filozofija do skrajnih meja možne zanesljivosti, je to vsekakor pri jedrskih elektrarnah. Doseči absolutno obratovalno varnost ni mogoče, ker je v naravi absolutno le načelo, po katerem manj verjetna stanja prehajajo v bolj verjetna in je zato verjetnost za propustnost zaprte posode večja kot za nepropustnost. Zato imamo vgrajene v primarni krog tri bariere, ki ne samo da vsaka zase prepreči razpršitev radioaktivnih snovi v okolico, ampak vsaka zase omogoča na svoji fronti dodatno obrambno taktiko. Pa poglejmo, kaj bi se zgodilo, če bi začel puščati reaktor ali če bi počila cev primarnega tokokroga A. Pravimo, da to praktično ni mogoče. Verjetnostni račun kaže (po podatkih iz ZDA), da se kaj takega pri klasičnih termoelektrarnah dogodi enkrat na tisoč obratovalnih let elektrarne. Z uvedbo boljših materialov za jedrsko elektrarno pravi-

jo, da je verjetnost nastanka večje nepropustnosti 100-krat manjša, torej enkrat na 100.000 let. Račun seveda nič ne pove, ali se bo dogodek izvršil v prvem desetletju obratovanja ali pa v 99.990-tem. Kaj se zgodi v tem primeru? Visoko stisnjena para začne uhajati v zatesnjeno jekleno in betonsko kroglo 9. Reaktor takoj ugasnemo in ga začnemo intenzivno hladiti z zasilnim hladilnim sistemom 10, da ga ne bi preostala toplota reaktorja preveč pregrela. Zasilni hladilni sistem je ena izmed poslednjih obrambnih linij, zato je izveden štirikratno. Njegove črpalke morajo dati več deset ton hladilne vode na sekundo. Strokovno takemu primeru pravimo »največja možna nezgoda«. Kaj pa, če v tem slučaju še odpovedo zasilni hladilni sistemi? Preostala toplota ugasnjenega reaktorja bi tega segrela tako, da bi se stopil. V eni minuti se stopijo palice, ki so polnjene z uranom, v petnajstih minutah se stopi sam reaktor. Razžarjena reaktorjeva gmota bi pljusnila na dno jekleno-betonske krogle, tu bi se proces segrevanja in talitve nadaljeval, prežrl bi jekleno in betonsko steno, gmota bi lezla v zemljo, kjer bi se pri tisoč ali več metrih proces ustavil. Radioaktivne snovi bi vdrle v ozračje, v talno vodo, vsaj za eno leto bi bilo potrebno izseliti ljudi v krogu 20 km. Takemu primeru pravijo strokovnjaki super »največja možna nezgoda«. Ali lahko reaktor eksplodira kot zloglasna atomska bomba, saj sta končno oba polnjena z enakim eksplozivom — uranom 235? Do eksplozije pri zgoraj opisanem lahkovodnem reaktorju nikakor ne more priti, ker lahko nastane verižna reakcija cepitve urana le pri določeni masi te snovi.

V naravi se zdi, da je praviloma najdragocenejše najtežje dosegljivo: že zgoraj opisani lahkovodni reaktor to dokazuje. Graditelji jedrskih elektrarn pa iščejo nove poti do neizčrpnih izvirov energije atomskega jedra, zavedajoč se pri tem, da bo slej ko prej tudi zaloga urana zmanjkalo. Iznašli so tako imenovani reaktor na hitri brider, ki je resnično čudežna peč: ko v njem izgoreva gorivo, ne ostaja pepel, ampak ponovno gorivo. Iz urana, ki se ne cepi, nastaja cepljivi plutonij. Pri tem je sproščanje toplote tako intenzivno, da za hlajenje ne zadošča več voda, ampak uporabljajo tekoče kovine, npr. natrij. Da se malo govori o teh čudežnih reaktorjih, je vzrok v tem, da tak reaktor resnično eksplodira kot atomska bomba, in da je plutonij, ki ga je v reaktorju na hitri brider več ton, silno strupen: že tisočinka grama je smrtna človeku.

Danes nas energetska lakota sili iskati rešitve, vrhunska tehnologija pa omogoča z novimi materiali in metodami realizirati smeje zamisli. Varnost obratovanja in varstvo okolja sta pri tem osnovna konstrukcijska parametra: večkratni kontrolni in regulacijski sistemi — npr. procesna računalnika, ki kontrolirata več tisoč obratovalnih parametrov, samega sebe in drug drugega; večkratni hladilni, tesnilni in zasilni sistemi preprečujejo katastrofo. Lahko sicer predvidevamo, kaj bi se zgodilo, če odpove vse po vrsti. Vendar ali ni verjetnost, da se podre jez na neki dravski elektrarni, enaka verjetnost, da se dva procesna računalnika, ki kontrolirata sebe in drug drugega, usodno zmotita? In končno

sta si možnosti, da se vsi dravski jezovi podro naenkrat in da vsi varnostni sistemi jedrske elektrarne odpovedo, zelo blizu. Človeštvo pač živi danes v nevarnejšem okolju kot pred sto leti in bo živelo čez sto let v nevarnejšem kot danes: vsi živimo pod jezom, ki je vsako leto višji.

Danes je v obratovanju že blizu sto jedrskih elektrarn, še več jih je planiranih ali v izgradnji. Naša vsakodnevna povezanost z jedrsko energijo je danes še slaba, saj je njen delež tudi v razvitem svetu le nekaj procentov pri proizvodnji električne energije. Pesimisti trde, da v prihodnjih dvajsetih letih ne bi smelo priti do kakšne težje nesreče v obratovanju, ker bi taka katastrofa lahko zavrla ves razvoj jedrskih elektrarn, kot jih poznamo danes. Riziko pri projektiranju in izgradnji je zelo velik in le nekaj svetovnih firm si ga lahko privoščijo. Na račun varnosti se je treba marsičemu odreči: posebna komisija, ki je pred leti pregledovala obratovanje ameriških jedrskih elektrarn, je v večini primerov odredila znižanje njihovih nazivnih moči zaradi premajhnih rezerv hladilnih sistemov.

Čez desetletja bomo življenjsko povezani z jedrsko energijo: že danes moramo biti trdno prepričani, da se nam ne bo zgodilo tako kot srednjeveškemu čarodeju, ki je znal začarati vedro, da mu je samo nosilo vodo v sobo, odčarati pa ga ni znal.

Janez Bratina,
dipl. inž. el. tehnike

IZ ŽELEZARNE JESENICE

Protiinflacijski program

Da bi obvladali inflacijska gibanja, so Jeseničani izdelali protiinflacijske programe po posameznih TOZD za drugo polletje 1974.

Predvsem gre za presejanje plana količinske proizvodnje, kjer je to mogoče, za poostreno varčevanje z električno energijo, za polno izkoriščanje kapacitet, skrajševanje časov popravil in zastojev ter za osvajanje čimbolj rentabilnih proizvodov.

Obširni protiinflacijski program, ki obsega 17 točk, zaključujejo v prepričanju, da bodo z doslednim izpolnjevanjem vseh naštetih nalog in ciljev obvladali inflacijska gibanja in poslovali rentabilno.

Kompleksen prikaz velike investicije

Že dolgo ni jeseniški Železar priobčil tako obsežnega članka kot v 33. številki, ko je svojim delavcem kompleksno prikazal namen in pomen gradnje nove hladne valjarne.

Objavljena je razvojna pot projekta, ki se je začela v raziskavi o vplivu uvoza hladno valjanih trakov in obstoječih jugoslovanskih kapacitet do študija tržišča. Logično sledijo ekonomika in proizvodni program obrata, oprema, opis tehnološkega postopka ter naposled posamezne faze gradnje.

To je res temeljita informacija samoupravljalcev, ki bi jo morali pri nas posnemati, morda le s to pripombo, da bi objavili dokumentacijo že takrat, ko se šele odločamo o investicijah, pa bi morda še lažje pridobili soglasje kolektiva.

Podlistki

Jeseniški »Železar« kot tednik objavlja lahko tudi podlistke v nadaljevanjih. Za to poletje je izbral s tehničnega področja »Energijo v bodočnosti«, z družbenopolitičnega pa zapiske iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah. Odločili so se tudi za ponatis romana »Sveti Pavel« znanega slovenskega pisatelja Pavleta Zidarja, ki je po rodu Jeseničan. To dejanje, ki je v Sloveniji prava redkost, saj naši dnevniki objavljajo zvečine le detektivske in ljubezenske romane, lahko predstavlja resen korak k bližanju kulture delavcu.

»Listi«

V Železarju je izšla 17. št. Listov, kulturno-literarna priloga, ki jo ureja kulturno-umetniški klub Tone Čufar.

V tej številki so objavili Prežihovo črtico »Ob versajskih plotovih« in črtico iz NOB Ivana Jana »Strupeni črv«. Sicer pa prevladujejo lirični cikli, in sicer izbor iz pesmi avstrijskega pesnika Waltherja Nowotnyja v prevodu Andreja Kokota, Valentina Cundriča »Hudourni rodovnik«, posvečen koroškemu pesniku Valentinu Polanšku, Kokotove, Gracejeve, Polanškove, Klinarjeve, Majetičeve in Čufarjeve pesmi, sledijo pa ocene slikarskih razstav Franca Dolinška in Bernija Čeha ter dve knjižni recenziji.

Listi so opremljeni z reprodukcijami likovnih del obeh omenjenih slikarjev, hvale vredno pa je, da je videti v kakšni oceni konstruktivno kritičnost do del kolegov — članov istega kluba.

R

DOPUST 1975

Zdaj, ko je minil čas letnih dopustov in so ostali le še spomini, bi bilo potrebno malo razmisliti, kako si bomo svoj letni oddih organizirali v naslednjem letu. Rekel sem: organizirali, ker smatram, da je na tem področju še vse preveč individualizma — vsak se pač znajde, kakor ve in zna. Ne gre zanikati, da v naši železarni ni bilo precej storjenega, da bi naši ljudje kar najugodnejše in najceneje preživeli svoj dopust. Mnogo je na tem področju naredil sindikat, pa tudi iniciative posameznikov in drugih dejavnikov ne gre zanikati. Vendar na tem področju bi se dalo še ogromno narediti. Delavci so zainteresirani, tistim pa, ki se s tem ukvarjajo, očitno primanjkuje iniciative, podjetnosti, zlasti pa še velikopoteznosti.

Možnosti so praktično neomejene, samo treba jih je poiskati. Zdaj, ko se odločamo za gradnjo skupnega počitniškega doma v Baški na otoku Krku, bi bilo mogoče dobro svoje misli zaposliti še z iskanjem drugih možnosti in na eno od teh bi rad opozoril, dasi nisem popolnoma pre-

pričan, da bo ideja naletela na odprta ušesa.

V železarni je 4000 ljudi in prepričan sem, da nista niti dva taka, ki bi si svoj oddih popolnoma enako zamišljala. Ljudje radi damo domišljiji prosto pot; želje in potrebe so neomejene, se s časom spreminjajo in rastejo.

Ne bi bilo najbolj smotrno naštevati množico variant, kako se da preživeti dopust. Nekaj pa je nesporno, da raste želja po spoznavanju sveta, novih ljudi, obrazov, mentalitete; po avanturah — na čisto solidni bazi itd.

Alfa in omega vsega dopustništva je še zmeraj morje. Ta naš lepi, sinji Jadran, ki pa ga — če pogledamo resnici v oči — večina naših ljudi še zelo zelo slabo pozna. Nimam sicer pravih podatkov, toda upam si trditi, da se za ogromno večino morje konča v Istri ali na Kvarnerju, tisto število, ki konča južneje od Splita, je komaj omembe vredno.

Vzroki za to so različni. Nekateri trdijo, da je glavni vzrok denar, pogojen z

Flota

Vedno pa ne sije sonce

šine nekaj tisoč metrov na našo obalo — vsaj za večino — nekaj veličastnega.

Torej, naši ljudje že letujejo na »paketen« način, in kot sem že rekel, večini ni žal.

Paketi pa so — glede na agencije — različni. Od treh do petnajst dni navadno.

Prepričan sem, če bi mi iz železarne organizirano stopili v kontakt z različnimi agencijami, bi gotovo uspeli dobiti kar najugodnejšo ponudbo glede na to, da bi bilo zanimanje v tovarni — o tem sem prepričan — precejšnje. Pri tem je treba povedati še, da dajejo mnoge agencije turistične kredite (Jugotours 12-mesečnega, Atlas 6-mesečnega) in mislim da, če že pol zapadnega sveta letuje na kredit, bi bilo tudi za nas sprejemljivo.

Seveda so proti vsaki novi ideji pomisleki, ki jih je treba pač premagati. Še enkrat poudarjam, da sem prepričan, da bi na ta način hotelo preživeti dopust mnogo naših delavcev, še zlasti pa mladih, ki jih je pri nas kar precej. Prepričan sem, da bi ideja zaživela, če bi jo le hoteli realizirati. Treba pa se je stvari lotiti pravo-

časno, že pozimi zbrati informacije oziroma ponudbe ter število interesentov, ki ga vsekakor ne bo potrebno omejevati. Osnovno pa je, da je pristop k stvari temeljit, dosleden in velikopotezen. Taka akcija pa bi bila mogoča le v primeru, če bi jo prevzel, vodil in izvedel en sam človek, sposoben, s smislom za organizacijo tovrstnih poslov. Prepričan sem, da bi na ta način mnogo naših sodelavcev preživelo mnogo zanimivejši in bolj atraktiven dopust kot sedaj. Pa še to!

Medtem ko je septembra in deloma še oktobra na severu glavna sezona že davno mimo, je na južnem Jadranu še zelo zelo toplo — po pripovedovanju domačinov in turistov — najlepši letni čas!

In to je spet (poleg drugih) nova možnost za mnoge naše delovne ljudi, ki si dopusta v polni sezoni nekje na srednjem Jadranu ne morejo privoščiti iz zdravstvenih, denarnih razlogov, časovne stiske itd. Torej predlagam, da poskusimo nekaj novega. Prepričan sem, da ne bo nikomur žal!

Janko Dežman

Štorčani bodo izdelovali traktorje

Delavski svet slovenskih železarn je na svoji junijski seji med drugim odobril projekt traktorjev Štore — Fiat, in sicer na podlagi naslednjih kalkulacij:

Širjenje predelave je bilo ob integraciji železarn Jesenice, Ravne in Štore in ustanovitvi združenega podjetja leta 1969 važen del poslovne politike.

Po vzoru Železarne Ravne, ki je razmera največ jekla finalizirala, je prvi srednjeročni razvojni načrt ZPSŽ 1971 do 1975 predvidel povečanje proizvodnje 117. panoge v vseh treh železarnah. Pri iskanju idej je leta 1970 prišlo do zamisli o proizvodnji in montaži traktorjev. Zavedali smo se, da je zamisel možno realizirati le ob sodelovanju z izbrano inozemsko firmo. Tako je leta 1970 prišlo do prvega stika z italijansko firmo Fiat.

Ugotovljeno je bilo, da bi slovenske železarne lahko izdelovale vrsto komponent iz pločevine, paličastega in kovanega jekla, sive, nodularne ter jeklene litine, zato je bila obdelava zamisli realna. Prvi načrt je predvideval izkoriščanje hal Železarne Jesenice. Ker pa je ta železarna imela v obdelavi več projektov, med katerimi je dajala prednost največjemu — izgradnji hladne valjarne — je bil projekt tovarne traktorjev prepuščen Železarni Štore, da bi s tem dobila za svojo livarno pomembnega porabnika sive in nodularne litine.

Na prvi koncept izgradnje je dal direktorij ZPSŽ pripombo predvsem na finančno konstrukcijo in smatral, da mora Fiat v projektu prevzeti tudi svoje tveganje. Na tej podlagi je Železarna Štore nadaljevala pripravljala opravila, podrobno dogovarjanje s Fiatom, obdelavo programa in finančne konstrukcije.

Ko je predsedstvo republiške gospodarske zbornice aprila letos sprejelo sklep, da je v Sloveniji prostor samo za enega proizvajalca traktorjev in izbralo dogovor Fiat — Štore kot najboljšo varianto, je

železarna Štore lahko posredovala dokumentacijo komisiji za oceno projektov.

Projekt predvideva izgradnjo tovarne traktorjev v Štorah s predvideno letno proizvodnjo 10.500 traktorjev tipa fiat 300 in fiat 350 z močjo 30 KS oziroma 40 KS. Od te proizvodnje je namenjeno za jugoslovansko tržišče 6000 in za izvoz v Italijo 4500 traktorjev letno. Kupec bo Fiat. Vrednost prodaje te proizvodnje, izračunane po sedanjih cenah, znaša 483 milijonov din.

Glavni del komponent iz sive in nodularne litine ter montaža bo potekala v Štorah. V ta namen bo na tovarniškem kompleksu zgrajena proizvodna hala površine 96 × 128 m s prizidkom 6 × 90 m. Največji del strojne opreme bo prispeval Fiat. Ostanek potrebne uvozne opreme bo nabavljen s pomočjo namenskega kredita v Italiji. Celotni investicijski stroški za naložbe v osnovna sredstva bodo brez upoštevanja dodatnih podražitev znašali 123,6 milijonov din.

Osnovni del — motor, hidravlika in druge specialne dele traktorja — bo dobavljal družabnik Fiat kot protivrednost za dobavljene traktorje. Druge komponente — odpreske iz pločevine, odkovke in zobata kolesa, plašče ter elektro opremo — bodo dobavljale domače proizvodne organizacije SŽ, EMO, TAM, STT, Iskra, Sava in druge. Prodajo na domačem trgu bo prevzela tista trgovska organizacija, ki bo nudila najboljše pogoje in bo vodila tudi plasma traktorskih priključkov. Izbor bo med Gorenjem Velenje in Agrotehniko. Slednja je že ponudila sovlaganje v višini 10 milijonov din. Servisno službo bodo prevzele obstoječe vzdrževalne delovne organizacije.

Tovarna traktorjev Štore — Fiat se bo gradila na podlagi sovlaganja družabnikov železarne Štore, Agrotehniko in Fiata ter kreditov domače in zunanjih denarnih institucij. Družabniki bodo prispe-

relativno dolgo potjo, kar pa ne drži, dasiravno je tudi nekaj na tem. Glavni vzrok je tradicionalno nezaupanje do vsega neznanega ali malo znanega, nepoznavanje možnosti, slaba propaganda na drugi strani in podobno.

No, pri vsem tem pa ugotavljamo, da se le čedalje več ljudi odloča tudi za daljše poti, in to na način, ki bi ga rad nekoli-ko populariziral, ki bi ga lahko v železarni tudi organizirano uporabljali. Mislim na organizirana letovanja s turističnimi agencijami, tako imenovane »pakete«. Osnovna vrednost paketa je, da je sorazmerno poceni, da je potovanje in bivanje praviloma zelo solidno organizirano z vodji, da so turisti nameščeni v hotelih A in B kategorije in še in še. Seveda se tudi tu zgodi, da pride do nesporazumov in nepravilnosti, toda v splošnem je OK.

Ne bi rad delal reklame za določene agencije, vendar bi navedel kot primer agencijo »Atlas«, ki slovi po zelo solidnih uslugah in je popeljala na južni Jadran že lepo število domačih turistov, še zlasti v kraje okrog Dubrovnika in Črnogorsko primorje, pa tudi na otoke in drugam. Da namerjemo samo nekaj imen: Srebreno, Mlini, Cavtat, Korčula, Ulcinj itd. To pa so ravno kraji, ki so našim ljudem sorazmerno malo znani. Pri vsem tem pa organizirajo v krajih, kjer so turisti nameščeni, še posebne izlete (ki jih je pa seveda treba plačati posebej). To so izleti z ladjami in avtobusi, na otoke in v notranjost, v slikovite predele Črne gore in Hercegovine ter drugam. O cenah ne bi govoril, za primerjavo lahko samo rečem, da stane letalski prevoz (na redni liniji) v Dubrovnik in nazaj na Brnike 60 starih tisočakov, medtem ko stane osemdnevni paket v Mlinih okrog 160 N din, in to v polni sezoni. Ta vsebuje prevoz z avtobusom s Kongresnega trga v Ljubljani na Brnike, prevoz z DC-9 v Dubrovnik, z avtobusom v bližnje Mline in nazaj. Penzion je v hotelu A kategorije — stanovanje v depandansi. Mislim pa, da je že sam polet in pogled z vi-

vali 38,5 odstotkov sredstev, tuja bančna sredstva pa bodo znašala 61,5 odstotka.

Glavni učinek te investicije bo pospeševanje mehanizacije poljedelstva, kar je temeljni cilj zelenega plana. Investicijski program predvideva tudi ugodni ekonomski rezultat tovarne.

Za izgradnjo hale, nabavo in montažo strojne linije ter druge ureditve je predvideno 12 mesecev, kar pomeni, da bi se poizkusna proizvodnja lahko pričela v zadnjem četrtletju 1975. Od ponudb za halo je predlog Trima Trebnje funkcionalno in statično primeren, privlačen pa še posebej zaradi kratkega roka izdelave.

Tovarna traktorjev bo samostojna TOZD z lastnim žiro računom. Imela bo svoje samoupravne organe in mešani poslovni odbor družabnikov ter ločen obračun in sklepni račun. V projektu bodo v sorazmerju z udeležbo tvegali in delili dobiček vsi družabniki. Železarni Štore se v lastno udeležbo vključujejo tudi najeta tuja sredstva, kar skupaj pomeni 110,5 milijona din ali 74,5 odst. vseh naložb, ter da sama prevzema tudi garancijo in odgovornost za poravnavo kreditov. Predvidoma bo TOZD traktorji sama prenesla vse pogodbene obveznosti in odplačevanje deleža kapitala. Če bi pa iz katerih koli vzrokov prišla v ekonomsko težavo, bo odplačevanje kreditov morala prevzeti Železarna Štore, del tega tveganja pa prevzemajo tudi vlagatelji v interni banki SŽ.

Znano je, da je bilo zaradi zmotne poslovne politike v preteklosti kmetijstvo zapostavljeno. Zaradi grenkih izkušenj hočemo zdaj nadoknaditi zamujeno in z zelenim planom pospešiti posodobljenje proizvodnje hrane in industrijskih surovin. Proizvodnja traktorjev je pri tem osnovni pogoj.

Medtem ko je bila še pred leti izdelava traktorjev nepomembna in v zadnjih štiri letih uvažamo letno poprečno po 15.000 traktorjev, se je zadnje čase pojavila vrsta interesentov in bodo zato v nekaj letih kapacitete traktorjev 30 in več KS povišane od 20.000 na okrog 70.000

letno. Predpostavlja se, da sedanje stanje v SFRJ znaša 130 do 140.000 traktorjev. Po zelenem planu in skladno z razvitimi državami naj bi stanje leta 1980 znašalo okrog 420 do 450 tisoč traktorjev. Idealno vzeto to pomeni, da bi proizvajalci in drugi dobavitelji doma lahko dobavili okrog 50.000 traktorjev letno. Četudi to število iz previdnosti znižamo, obstaja objektivna možnost za prodajo 6000 do 7000 traktorjev Štore — Fiat na tržišču SFRJ. Do-

kazana uporabnost, operacijska sposobnost in ekonomičnost traktorja Štore — Fiat bodo glavne komponente konkurenčnosti na domačem trgu.

OZD SŽ, v prvi vrsti vlagatelj interne banke SŽ, bo zanimala predvsem stopnja tveganja, ki jo prevzemajo. Tovarna traktorjev bo TOZD z lastnim prevzemanjem ter odplačevanjem obveznosti in ne bo smela bremeniti obstoječe metalurške in strojne proizvodnje.

Politični pomen dobrega stila

Osamljeni protesti tu in tam, da bi morala biti gradiva za seje delegatov pisana bolj preprosto in jedrnat, ne pomenijo, da smo to napako tako uspešno premagali, ampak prav nasprotno — boj proti papirnati, nabuhli, razvlečeni, s tujkami in domačimi šepavimi skovankami preobloženi slovenščini traja že tako dolgo in je tako brezupen, da je molk posledica poraza in ravnodušnosti strokovnjakov ter ljubiteljev naše materinščine. Če torej po dolgem času v našem listu spet načenjamo to témo, potem ne v prepričanju, da bi tačas kakorkoli naraščalo spoštovanje do slovenščine med Slovenci, ampak preprosto zaradi stiske, ki so jo že začutili v Beogradu in Ljubljani (čeprav je še niso rešili) ter bo prej ali slej zadela tudi nas.

Gre za preprosto resnico, da pripravljavci gradiv za zbornice in zasedanja delegatov niso prilagodili svojih delovnih metod novim potrebam. Kot prej tudi zdaj proizvajajo kilske kuverte, le da jih proizvajajo v toliko večjih količinah, kolikor več je pač delegatov. Tu pa nastane ozko grlo: niti časovno niti zaradi svoje pestre izobrazbene strukture delegati (pre)težkih in (pre)obsežnih gradiv ne morejo prebiti, morda pa se niti ne v redu seznaniti s problematiko. Kakšna pa bosta potem nivo in kvaliteta obravnave in odločanja o tej problematiki, ni treba posebej razlagati.

Ni več pretirano reči, da poleg drugih stvari zdaj tudi že slab jezikovni stil ogroža delovanje našega novega delegatskega sistema. Če pa kršitve osnovnih stilističnih pravil dobivajo negativni politični predznak, obstaja vsaj rahlo upanje, da bi v glasilu, ki je blizu precejšnjemu številu delegatov pa tudi sestavljavcem gradiv vsaj za seje znotraj tovarne, imelo smisel tu in tam ponoviti nekaj pravil za dober stil. Čeprav so stara vsaj toliko kot naša civilizacija, pa imajo vendarle to prednost, da še zmeraj veljajo.

Dober stil ali slog je dober način izražanja misli. Ločiti ga moramo od slovniče. Ta govori samo o tem, ali je nekaj pravilno izgovorjeno in napisano, stilistika ali nauk o slogu pa gre korak naprej in pove, kdaj je kaj tudi lepo in namenu primerno podano. Zato je možno, da je kak stavek slovnično pravilen, stilistično pa ne. Ker nas tu literarni ali književni slog ne zanima (ta obravnava npr. jezik lirskih in epskih pesmi, dram, romanov itn.), si bomo ogledali nekaj lastnosti običajnega jezikovnega sloga za vsakdanjo rabo.

1. **Slovnična pravilnost** je prvi pogoj. Jezik mora ustrezati slovničnim pravilom in ga ne smejo kaziti napake. Tudi ni lepa nedosledna raba ene in iste besede, četrta sta dovoljeni obe obliki, npr. zopet — spet, sedaj — zdaj, grada — gradu itn.

2. **Besedna čistost in točnost.** Ne smemo uporabljati po nepotrebnem tujk, izposojenk, germanizmov, hrvatizmov in surovih besed. Izraz naj tudi čim bolj točno označuje predmet ali pojem. Pri rabi sinonimov je treba paziti na pomenske odtenke: operacija je bila zama, a ne zastoj; duševna bolelost — telesna bolečina — bolezen (stanje) — bol (glavobol).

Paziti je treba na skladnost pridevnika in glagola s samostalnikom ter stavčnih členov med seboj.

3. **Jasnost izraza.** Misli je treba izražati pregledno, v naravnem besednem redu in pravilni medsebojni zvezi. Ne tvorimo predolgih in težko razumljivih stavkov, raje jih nadomestimo z več krajšimi, razvrščenimi po smislu. Posamezne besede v stavku si ne smejo nasprotovati. Izogibati se moramo dvoumnih besed in izraznih pomanjkljivosti. Ta nastane zmeraj, če se en povedek nanaša na več neistovrstnih dejanj ali predmetov, npr.: Jedli smo pivo — peno.

Težak je stil, kadar se vrstijo besede iste slovnične vrste druga za drugo: Prebral sem začetek drugega odstavka prve

Skladišče

ga členu osnutka pravilnika o delitvi osebnih dohodkov.

Nejasnost povzročča prehudo vrivanje in sekanje stavkov:

Rekel je, da se bo, če gre na sestanek, ki bi se ga zelo rad udeležil, oglasil pri meni, če bo utegnil.

Izogibamo se rabi nepotrebnih abstraktnih imen:

Vsi napori prizadevanja odbora gredo za ugotovitev vzrokov, zakaj program ni uspel.

4. Jedrnatost. Z malo besedami veliko povejmo! Vsaka beseda mora vzbuditi posebno predstavo, zato ne sme biti v stavku nobena beseda odveč, pa tudi ne premalo, ne smejo se ponavljati iste besede. Slog razblinjajo: istorečje, preobilje, razno ponavljanje in mašila.

Enako slabo učinkujejo sinonimi, ki se posebno pogosto uporabljajo v zvezi s tujkama in izposojenkami: podal je natančno in precizno izjavo, zadeva je interesantna in zanimiva.

Ne uporabljajmo preveč pregovorov in citatov ter nepotrebnih, praznih besed (tako rekoč, pravzaprav, oziroma itn.).

5. Preprostost zahteva, da uporabljamo besede v tistem pomenu, ki ga imajo v navadnem govoru. Jezik mora biti resničen, to je v pravem odnosu do stvari, ki jo izraža. Biti mora tudi logičen. Pretiravanja so prav tako smešna, kakor sta zopni spakljivost in solzavost.

Stil pa naposled zahteva tudi, da mora biti jezikovni izraz primeren ljudem, o katerih govorimo. Vsak stan ali sloj ljudi ima kakšne posebnosti v besednem zakladu, skladnji in tudi obliki (razlika med kmeti, meščani, tehniki, vojaki, študenti itn.).

Kdaj drugič pa kaj več primerov iz naše vsakdanje prakse.

M. K.

POŽARNA VARNOST V TOVARNI

Že obsežnost naše tovarne kaže, da je v njej tudi velika nevarnost požarov. Predelovalni obrati, ki oblikujejo jeklo, so lahko povzročitelji požarov. Da bi to nevarnost odpravili, bomo morali zmeraj misliti na požarno varnost po vsem podjetju.

Ni dolgo tega, ko smo v tovarni pogasili v energetskem obratu zadnje generatorje, ki so toliko let proizvajali plin za ogrevanje žarilnih peči. Ne smemo pa misliti, da je sedaj navarnosti zastrupitve in požarov konec. Kljub temu da nimamo več generatorskega plina, smo dobili novega — butan-propan. Ta je lahko zelo nevaren, če tisti, ki z njim rokuje, ni dovolj poučen in previden. Lep dokaz je eksplozija žarilne peči v čistilnici. Samo sreči se lahko zahvalimo, da ni bilo človeških žrtev. Torej bomo morali biti zelo previdni pri delu s tem plinom ne samo v službi, temveč tudi doma, saj vemo, da so naša stanovanja večinoma že opremljena s plinskimi štedilniki in grelnimi pečmi.

Statistika začetnih požarov po tovarni pa kaže še naslednje:

V mesecu juniju je bilo pri blumingu kar 32 začetnih požarov. Večinoma so jih pogasili sami delavci obrata. Vzrok požara

je bil pogost vžig maščobe, ki se kopiči pod valji.

Pogosti vžigi so tudi nad pečmi bluminiga pri preveč mastnih dviznih (elpot) vozličkih, ki dvigajo pokrove globinskih peči. Zadnje čase se pojavljajo požari v žarilnici kovačnice. Tam se kaj rada vname streha nad pečmi. Samo hitri intervenciji gasilcev gre zahvala, da streha ni pogorela.

V bodoče bomo morali bolj zavestno in budno spremljati svoje vsakodnevno delo

tudi pri požarni varnosti na svojem delovnem mestu.

Vse sodelavce naše delovne organizacije pozivamo k sodelovanju glede hitrega javljanja o vsaki morebitni nepravilnosti, ki bi lahko povzročila požar. Prosimo tudi, da se izpraznitve gasilnih naprav po gašenju takoj javijo dežurnemu gasilcu. S tem bomo prispevali, da bodo ob vsakem času pripravljene za akcijo.

F. Rotar

KULTURNA KRONIKA

Slikarska kolonija

Po kvaliteti in pomenu je med kulturnimi prireditvami v letošnjem poletnem zatišju na prvem mestu spet slikarska kolonija. Že tradicionalno ni bila niti malo turistična, kakor da bi se hoteli slikarji že z delavnostjo in resnim odnosom do dela oddolžiti organizatorju za trud, saj je bil tudi letošnji sestav z izkazano ravensko pozornostjo in skrbjo zelo zadovoljen.

Ker bo o umetniških rezultatih kolonije govor po razstavi, velja omeniti le, da desetdnevne navzočnosti slikarjev na Ravnah tudi letos kot že prejšnja leta ne nismo znali izkoristiti niti v propagandne niti v izobraževalne namene z ustreznim pogovorom ali debatnim večerom. To je v manjši meri spodrselaj organizatorja, saj v železarni še zmeraj nimamo referenta za kulturo, bolj pa odgovornih pri kulturni skupnosti.

Poletni kulturni program

Omenjeni razmislek se seveda veže na vprašanja, ki jih je letos poleti za Maribor zelo zagnano obravnaval predvsem Večer, namreč, ali pristajamo na to, da gre v bodoče poleti tudi kultura na dopust, ali pa bi bilo pametno sestaviti t. i. program poletnih kulturnih prireditev. Ni naše, da bi polemizirali z Veče-

rom, čeprav to ne bi bilo težko, če upoštevamo samo, da imajo tudi kulturniki pravico do dopusta in da je večinoma še za običajno dejavnost premalo denarja, kje šele za dodatne poletne prireditve. Poglejmo raje, kako je s tem pri nas.

Najprej se zdi, da ne kaže biti bolj papeški od papeža in riniti z glavo skozi zid, ker nam zakoni, resolucije in dogovori pač nalagajo skrb za kulturno dejavnost. V poletni vročini le ni posebne lakote po kulturi in bi bila lahko vsaka večja akcija veliko tveganje. Da je kaj takega sicer možno v kombinaciji s turizmom, dokazujejo poletni festivali v obmorskih mestih — ali pa dokazujejo tudi ravno nasprotno, saj je pri njih sezona ravno takrat, ko je pri nas ni in obratno.

Črnjanom se vnašanje manjših kulturnih prireditev v drugi spored turističnega tedna še kar obnese, vendar pa je treba jasno povedati, da ljudje avgusta v Črno ne prihajajo zaradi kulture, ampak iz turističnih nagibov. Če torej omenimo še izvedbo zborne recitacije članov ravske Svobode v počastitev srečanja borcev — železarjev v Kotljah, in če dodamo, da je bilo takšno stvar v dobi dopustov enako težko realizirati, kot Vresu pripraviti nove pesmi, smo s kulturnimi dogodki tudi že pri kraju.

Poleti se kar gnetemo ob tej, še neonesnaženi vodi

Obeta pa se zato tembolj pester in živahen začetek jesenske sezone tako organizacijsko kot programsko. Ne samo da bo treba pretresti osnutek novega zakona o kulturnih skupnostih, ampak bo treba po njegovih določilih tudi izvesti reorganizacijo občinske kulturne skupnosti, dati javen obračun, kako in s kakšnim učinkom se trošijo sredstva za kulturo, treba pa bo potem tudi tehtno zaključiti razpravo o koroškem amaterskem gledališču, da bo-

Henri Bergson

Kaj je predmet umetnosti

Če bi stvarnost neposredno napadala naša čutila in našo zavest, če bi lahko prišli v neposreden dotik s stvarmi in sami s seboj, sem prepričan, da bi bila umetnost brez koristi ali boljše, da bi bili vsi umetniki, ker bi bila naša duša v stalni harmoniji z naravo. Naše oči bi s pomočjo našega spomina risale v prostoru in fiksirale v času slike, katerih ni mogoče posnemati. Naš pogled bi opazoval, izdobljene v živem marmoru človeškega telesa, tako lepe kiparske fragmente, kakršni so tisti v antičnem kiparstvu. Slišali bi, kako nam na dnu duš poje kot glasba zdaj vesela, zdaj žalostna, vselej pa originalna, neprekinjena melodija našega notranjega življenja. Vse to je okrog nas, vse to je v nas, pa vendar ničesar od tega ne moremo jasno zaznati. Med naravo in nami, celo med nami in našo zavestjo se je pojavila koprena, zelo gosta za večino ljudi, zelo tanka in prozorna za umetnika in pesnika. Katera vila je stkala to kopreno? Je to storila iz zlobe ali iz ljubezni? Treba je bilo živeti, življenje pa zahteva, da dojamemo stvari in odnosu do naših potreb. Življenje sestoji iz delovanja. Živeti pomeni sprejemati samo koristen odsev stvari, da bi potem odgovorili nanj z ustrezno reakcijo: drugačni odzivi se morajo zamračiti ali pa prodrejo do nas samo megleno.

Gledam in mislim, da vidim, poslušam in mislim, da slišim, proučujem se in mislim, da berem v globini svojega srca. Toda tisto, kar vidim in slišim iz zunanjega sveta, je samo tisto, kar mi iz njega prinašajo moja čutila, da bi mi osvetlila, kako se naj obnašam; o sebi vem samo tisto, kar se dotika na površini, kar se udeležuje nekega dejanja.

To pomeni, da moja čutila in moja zavest odražajo samo praktično poenostavljeno stvarnost. V podobi, ki mi jo dajejo o stvareh in o meni samem, so razlike, ki človeku niso koristne, zabrisane, podobnosti, človeku koristne, pa poudarjene. Vnaprej so označene poti, po katerih se bo dejavnost usmerila. To so tiste poti, po katerih je šlo vse človeštvo pred menoj. Stvari so bile razvrščene po koristnosti, zato tudi bolj opazam to razvrstitev kakor barvo in obliko stvari. Nedvomno je človek v tem pogledu daleč pred živaljo. Malo je verjetno, da bi volkovo oko opazilo razliko med ovnom in jagnjetom; to sta za volka dva popolnoma enaka plena, ker ju enako lahko dobi in sta enako dobra za žretje. Mi pa razlikujemo kožo od ovce; toda ali razlikujemo tudi kožo od

mo videli, ali se na tem področju želje in potrebe pokrivajo ali ne. Seveda pa bodo zelo verjetno novo izvoljeni odbori in komisije kulturne skupnosti prijeli za delo z novim elanom.

Prve prireditve se obetajo na likovnem in literarnem področju na gradu, zaostajale pa ne bodo niti druge dejavnosti. O tem pa bomo tudi v novi sezoni poročali enako kot doslej.

n. r.

ali glasbeniki. Vendar najpogosteje od našega duševnega stanja opazamo samo njegovo zunanje prelivanje. Od naših občutij dojemamo samo njihov brezoblični vidik, tisti, ki ga je govor zabeležil enkrat za vselej, ker je skoraj enak, ker se pojavlja pri vseh ljudeh v istih pogojih. In tako se nam individualnost izmika v našem lastnem individu.

Giblujemo se med splošnostmi in simboli, kakor da smo na ograjenem prostoru, kjer se naša moč koristno meri z drugimi močmi. In tako, zaslepljeni od aktivnosti, ki nas je pritegnila zaradi naše največje dobrine, na terenu, ki ga je izbrala ona, živimo v neki medconi med stvarmi in nami, istočasno zunaj stvari, pa tudi zunaj nas samih.

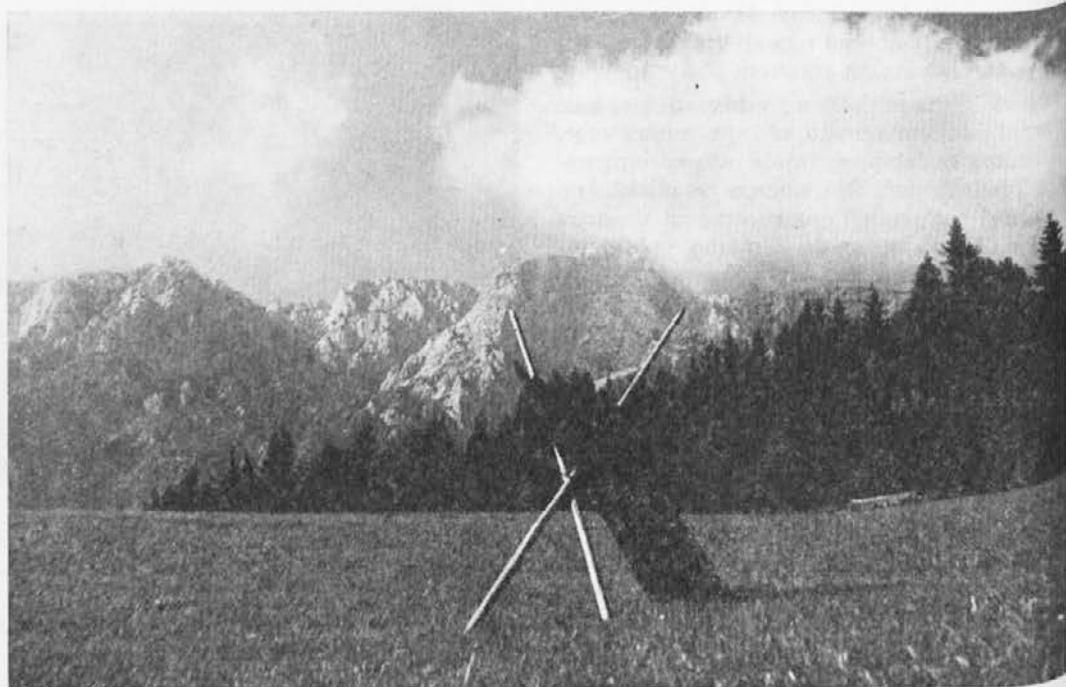
koze in ovco od ovce? Individualnost stvari in bitij se nam izmika vsakokrat, kadar nam v materialnem pogledu ne koristi, da bi jih opazili. Pa tudi tam, kjer jo opazimo (kadar npr. razlikujemo človeka od človeka), naše oko ne dojame individualnost samo, temveč le eno ali dve potezi, ki nam olajšata praktično razpoznavanje.

Končno niti ne vidimo same stvari; najbolj pogosto se omejujemo na branje etiket, ki so nanje prilepljene. Ta, iz potrebe nastala tendenca je še bolj poudarjena pod vplivom govornice, kajti besede z izjemo lastnih imen označujejo vrste. Beseda, ki o stvari zabeleži samo njeno najboljšo splošno funkcijo in najbolj preprost vidik, se vrine med njo in nas in bi nam zakrila njeno obliko, če se ta oblika ne bi že bila skrila za potrebe, ki so ustvarile to besedo.

Ne izmikajo pa se nam samo zunanji predmeti, temveč prav tako tudi naša lastna duševna stanja, in to v tistem, kar je v njih najbolj intimno, osebno in originalno doživeto. Kadar doživljamo ljubezen ali sovraštvo, kadar občutimo veselje ali žalost, ali nam zares prodira v zavest samo naše občutje v tisoč trenutnih odtenkih in tisoč globokih odmevih, ki stori-jo, da je vse to absolutno naše? Če bi bilo tako, bi bili mi vsi romanopisci, pesniki

Vendar tu in tam narava izloči duše, ki so močnejše oddvojene od življenja. To ni hotena, sistematična oddvojenost, ki je proizvod razmišljanja in filozofije, ampak tista oddvojenost vrojeni strukturi čutov ali zavesti, ki se kaže na nekak deviško naiven način gledanja, poslušanja in mišljenja... Tako je narava tistim med nami, ki jih je namenila za umetnike, odgrnila kopreno, samo slučajno in samo z enega dela. Samo v posamezni smeri ni vezala daru zapažanja s potrebo. In kakor vsaka smer ustreza tistemu, kar imenujemo posamezen čut, umetnik običajno pripada po enemu od svojih čutov. Eden se veže na barve in oblike, in ker ima rad barve zaradi barv ter oblike zaradi oblik, opaža pa jih zaradi njih samih, ne zaradi sebe, bo videl, kako se notranje življenje stvari kaže skozi njihove oblike in barve. Vsaj za hip nas bo osvobodil predsodkov o oblikah in barvah, ki so se postavili med naše oko in stvarnost. Tako bo uresničil najbolj vzvišeno težnjo umetnosti, ki je v tem, da nam odkrije naravo... Tako je torej naloga slikarstva, kiparstva, poezije ali glasbe, torej umetnosti sploh, da odstrani praktične, koristne simbole, konvencionalne in družbeno osvojene posplošitve, vse tisto pač, kar nam zakriva stvarnost in nas sooči z njo.

(Iz razprave »O smehu« prev. M. K.)

V Topli

Foto: Milko Dolinšek

S KNJIŽNE POLICE

Izvirna dela

Anton Ingolič, **Domovina v srcu**. Trilogija, Lj. DZS, 300 din. Ingoličevo trilogijo sestavljajo trije samostojni romani, skupno pa jim je, da popisujejo usode slovenskih izseljencev. Dokumentarističen način Ingoličevega ustvarjanja je garancija, da snov dodobra obvlada. Značilnosti njegovega pisanja so: razgibana zgodba, oznaka oseb, ki se v dejavnem odnosu do sveta neposredno razkrivajo, poetični opis okolja in socialna deskripcija. Zato Ingoličeve knjige tudi najdejo pot v vse družbene sloje.

Miško Kranjec, **Anketni listi malega človeka**. Novele, Lj. DZS, 358 str. 120 din.

Rdeča nit 15 novel je iskanje in preverjanje človečnosti v našem času. Pisatelj skuša razumeti svojega malega človeka, vključuje se v njegov doživljajski tok, razkriva njegove nazorske in izkustvene plasti. Zbirka predstavlja pomemben prikaz Kranjčeve krajše proze.

Igor Torkar, **Jetniški soneti**. Pesniška zbirka. Lj. DZS, 80 str. 40 din.

V spremnem eseju je kritik Mitja Mejak takole povzel oznako pesmi:

»Jetniški soneti so po eni strani protest, po drugi izpoved dobrega, starega humanizma; prinašajo torej natanko tisto, kar je izpovedovala celotna Torkarjeva lirika: protest humanizma...

Tone Partljič, **Volk na madridskih ulicah**. Novele in črtice. Mb, ZO, 146 str. 44 din.

Knjiga vsebuje 12 krajših tekstov, ki so napisani neposredno, živo, berljivo in priljubeno za širši krog bralcev. Ta proza ni obremenjena ne s filozofsko meditacijo ne z »literarnim« uinkovanjem za vsako ceno.

Vitomil Zupan, **Klement**. Roman. Lj. CZ, 272 str. 55 din.

Zupanov roman je bil objavljen 30 let po nastanku. Ima svojo zunanjo in notranjo zgodbo. S pisateljevo govoricu bi ju označili takole: »Klement je že od same mladosti imel v polspanju resnične sanje, in: »Iz morja nosimo čez skalovje vodo v morje.«

Torej tekst za literarno trenirane bralce.

Andrej Kokot, **Onemelo jutro**. Pesniška zbirka. Celovec, Drava. 78 str.

Izredno ploden pesnik, ki mu je to že peta zbirka v zadnjih nekaj letih, se iz politične in narodnostno angažirane lirike preveša v umetniško poglobljena, miselna in estetska iskanja. 27 pesmi je razdeljenih na 5 ciklov.

Prevodi

Joseph Bédier, **Roman o Tristanu in Izoldi**. Roman. Lj. MK, 160 str. 22 din.

Ti dve imeni sta pojem, njuna zgodba sinonim romantične ljubezni, trubadurskih in viteških časov. Roman je nastal v 12. in 13. stol., v tako imenovanem visokem srednjem veku.

Avtor je iz različnih ohranjenih verzij oblikoval roman, tako da je nestrokovnim

bralcem odkril lepote srednjeveške poezije. Vsak kulturni narod mora imeti ta tekst, zato smo ga lahko samo veselili.

Emile Zola, **Germinal I, II**. Roman. Lj. CZ 568 str. 60 din.

Roman iz težkega življenja francoskih rudarjev je po mnenju mnogih poznavalcev eno od najboljših Zolajevih del. Med množico »proletarskih« tekstov še danes zavzema zaradi svojih umetniških kvalitete častno mesto. V njem se kaže klasik naturalizma s svoje najboljše strani.

(Po Knjigi 74/6 obdelal M. K.)

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5405 Vreg F., Družbeno komuniciranje 1973.
- 5406 Horvat O., Mehaniška tehnologija 1974.
- 5407 Bošković D., Organizacija množičnega inventivnega dela ter formiranje in poslovanje z industrijsko lastnino v gospodarstvu 1974.
- 5408 Alisova S. P., Budberg P. B., Diagrammi sastojanija metalličeskikh sistem 1973.
- 4925 Praktische Hilfsmittel für Werkstatt und Betrieb I, II, III, IV, V. 1969.
- 4925/57 Biederstedt W., Presspassungen im elastischen elastisch — plastischen und plastischen Verformungsbe- reich 1963.
- 4925/76 Acel St., Zahnradgetriebe Berechnung und Konstruktion 1967.
- 4925/78 Widmer E., Fräsen und Verzahnen II 1969.
- 4925/88 Brandenber H., Die Wirtschaftlichkeit der NC Maschinen 1969.
- 4925/90 Zelders H. G., Korrosion, Korrosionsschutz 1969.
- 4925/97 Siebers G., Hydrostatische Lagerungen und Führungen 1971.
- 4925/99 Hürlimann W., Exakte Hilfsmittel der Unternehmensführung 1971.

- 3587/329 Vodopivec F., Žvokelj J., Študij tehnologije izdelave CC žice 1970.
- 5409 Klopčar F., Štefotic B., Tehnologija varjenja I, II. 1972.
- 5410 Bidoli E., Casciani G., Deutsch — Italienisch, Dizionario Italiano — Tedesco, Tedesco — Italiano I, II. 1972.
- 5411 Klopčar F., Stroji in naprave za plamensko varjenje, rezanje in sorodne postopke 1969.
- 5412 Ladiženski B. N., Primenenie poroškoobraznih materialov v staleplavilnom processe 1973.
- 5413 Borodulin G. M., Moškevič E. N., Neržavejuščaja stal 1973.
- 5414 Anke F., Vater M., Einführung in die technische Verformungskunde 1974.
- 5415 Flügge W., Stresses in Shells 1973.
- 3587/330 Tehnologija izdelave plemenitih jekel po EPŽ-postopku v železarni Ravne 1974.
- 3587/331 Prešeren A., Študij kinetike redukcije Al_2O_3 s Ca Si (v laboratorijskem merilu), ovrednotenje stopnje preddezoksidacije in količine ... 1974.
- 5416 Danon J., Rashladni uredjaji (frižideri) principi i praksa 1973.
- 5417 Vodenik F., Studij i analiza vremena izrade-normiranje 1967.
- 5418 Vakuumnaja metallurgija 1973.
- 3587/332 Treppo M., Šimnic M., Perman J., Priprava vzorcev in analiza EPŽ žlinder 1974.
- 5419 Yourdon E., Design of on — Line computer systems 1972.
- 5420 Ivanko V. F., Pultovščik staleplavilnoj elektropeči 1973.
- 3096/28 DIN Taschenbuch 28: Stahl und Eisen Massnormen 1973.
- 3096/14 DIN Taschenbuch 14: Spannzeugnormen 1973.
- 3096/3 DIN Taschenbuch 3: Maschinenbau — Normen für Studium und Praxis 1973.
- 3096/24 DIN Taschenbuch 24: Wälzlager Normen 1973.
- 3096/42 DIN Taschenbuch 42: Werkzeugnormen Hand-Werkzeuge 1973.
- 3096/45 DIN Taschenbuch 45: Gewinde-normen 1973.

V vrteu so oživili lutkarsko tradicijo

ŠPORTNE VESTI

VZGOJA IN ŠOLANJE KADROV ZA ŠPORTNO REKREACIJO

Zaradi vedno večjega pomena rekreativne športne dejavnosti sta občinski sindikalni svet in temeljna telesnokulturna skupnost občine Ravne naslovila pismo na vse organizacije združenega dela in ustanove, na krajevne skupnosti in sindikalne organizacije, da bi skupaj in z več posluha obravnavali in reševali vprašanje vzgoje in izobraževanja prepotrebne kadra za vodenje rekreativne dejavnosti.

Pismo objavljamo v celoti.

Skrb za pravilni razvoj telesne kulture, ki jo izpričujejo naši najvišji organi družbenopolitičnih organizacij — ZK, SZDL in sindikati v zvezi in republiki, ustanovitev telesnokulturnih skupnosti v naši republiki in pozitivni premiki v miselnem dojemanju potreb in odgovornih nalog, ki so postavljene pred to dejavnost posebnega družbenega pomena, obvezujejo tudi nas v občinah in krajevnih skupnostih.

V uvodu stališč sindikatov Slovenije o delavskem turizmu in športni rekreaciji so med drugim objavljene tudi te ugotovitve:

»Telesna kultura, ki obsega telesno vzgojo, šport in aktivno rekreacijo, je izredno pomembna za sleherni, še posebej za našo družbo. Množična aktivna rekreacija je na področju samoupravno organizirane telesne kulture tudi temeljno merilo za ugotavljanje učinkovitosti prizadevanj na tem področju družbene dejavnosti.

Športna rekreacija je v neposredni zvezi z nekaterimi osnovnimi dejavniki razvoja naše samoupravne družbe, kot so: družbeno ekonomski odnosi, produktivnost dela, prosti čas, hkrati pa je tudi v funkcionalni zvezi s človeškim razvojem, predvsem pa zaradi njenega učinka na psihosomatski, zdravstveni in socialni status.«

Izhajajoč iz sklepov 4. konference Zveze sindikatov Slovenije in v skladu z izhodišči za nadaljnji razvoj telesne kulture v Sloveniji, ki jih je sprejela republiška konferenca SZDL Slovenije na razširjeni seji 19. aprila 1973, je plenum republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije na svoji seji 2. aprila 1974 sprejel naslednja stališča o nadaljnjem razvoju delavskega turizma in športne rekreacije zaposlenih (objavljamo samo 1. točko).

»Oddih in aktivna rekreacija sta nedejljivi in sestavni del družbene reprodukcije in standarda delavcev, ki morata biti odločilna in neposredna nosilca celotne politike načrtovanja in izvajanja oddiha in rekreacije zaposlenih, njihovih družin in drugih očanov.«

Občinski sindikalni svet in občinska zveza za telesno kulturo v preteklosti, sedaj

pa temeljna telesnokulturna skupnost občine Ravne se zavedata, da je reševanje tega kompleksnega, nujnega in odgovornega vprašanja zelo važna naloga, ki mora biti v dobro zaposlenih z aktivnim sodelovanjem temeljnih organizacij združenega dela, osnovnih organizacij sindikata in krajevnih skupnosti ter občinske skupščine in celotne sfere telesne kulture čimprej rešeno.

Za uspešno reševanje tega vprašanja pa so v prvi vrsti potrebni ustrezno usposobljeni kadri v delovnih in sindikalnih organizacijah, na nivoju krajevnih skupnosti in občine, ker le zadostno število takih kadrov lahko zagotovi učinkovito vodenje in razvijanje športne rekreacije.

Na tem področju je bilo do sedaj že nekaj narejeno, saj smo tudi v naši občini pred leti dobili prve izšolane amaterske rekreatorje, vendar njihovo število v primerjavi z vsemi zaposlenimi še daleč ne zadošča.

V zvezi s to problematiko stališča sindikatov v svoji 16. točki dobesečno navajajo:

»V delovnih organizacijah in sindikalnih organih so nujno potrebni strokovni kadri za telesno kulturo, predvsem za organizirano vodenje športne rekreacije zaposlenih. Zato se morajo možnosti za redno in izredno šolanje, usposabljanja v tečajih in seminarjih prilagoditi sedanjim razmeram predvsem v telesnokulturnih skupnostih in strokovnih organih ter ustanovah, ki te kadre šolajo oziroma usposabljujejo. Delovne organizacije morajo intenzivneje in bolje izbirati kandidate za tovrstno šolanje in obenem zagotoviti sistemizacijo delovnih mest za izšolane strokovnjake — višje organizatorje rekreacije.«

Temeljna telesnokulturno skupnost občine Ravne je v svojem načrtu šolanja kadrov zastavila politiko šolanja za rekreatorje v treh skupinah:

I. seminarji in predavanja na občinskem ali medobčinskem nivoju,

II. republiški tečaji,

III. izredno šolanje na visoki šoli za telesno kulturo.

I.

Kratki (največ tridnevni) seminarji so namenjeni amaterskim delavcem športne rekreacije v sindikalnih organizacijah in predstavljajo prvo stopnjo izobraževanja na tem področju. Na takih seminarjih, ki morajo vsebovati teoretični in praktični del, naj bi predavali najboljši slovenski strokovnjaki, bile pa bi predstavljene tudi delo in izkušnje iz drugih delovnih kolektivov.

TTKS bi letno organizirala dva taka tečaja (letos je bil organiziran tečaj, kjer sta predavala dr. Krešo Petrovič in prof. Tone Goršič pred 25 slušatelji iz naše doline) in na te tečaje povabila vse rekreatorje v sindikalnih organizacijah.

Sindikalne organizacije naj zato pošljejo TTKS imenski seznam vseh rekreatorjev in naj vedno skupaj z delovno organizacijo zagotovijo njihovo udeležbo.

(Prvi tečaj je pokazal na eni strani veliko odmevnost iz določenih kolektivov, na drugi strani pa nekateri kolektivi sploh niso pokazali zanimanja za tako izobraževanje.)

TTKS se bo trudila, da bo organizirala tudi predavanja za široko občinstvo o rekreaciji in poizkušala dobiti tudi kvalitetne predavatelje. (Letos je pri nas že predaval švicarski strokovnjak prof. Baumann.)

Organizacijske stroške seminarjev in predavanj bo nosila TTKS.

II.

Sindikalne organizacije morajo skupaj z delovnimi organizacijami prek TTKS (lahko pa tudi direktno) vsako leto prijaviti najboljše kadre, ki so že šli skozi občinske seminarje v 15-dnevne tečaje, ki jih v sporazumu s slovenskimi sindikati organizira Partizan Slovenije v Gozdni šoli v Mozirju. Kandidati, ki opravijo ta tečaj, so še vedno amaterski kadri, ki pa imajo potrebno znanje za sodobno vodenje rekreacije in dobijo tudi diplomu rekreatorja republiške veljave.

Do sedaj so iz naše občine naredili tak tečaj: 3 iz rudnika Mežica, 5 iz železarne Ravne in TRO, 1 iz Viatorja Prevalje in 1 iz krajevne komisije za rekreacijo Ravne. V letošnjem letu pa so tečaj obiskovali:

3096/44 DIN Taschenbuch 44: Normen über Hebezeuge und Fördermittel 1973.

3096/41 DIN Taschenbuch 41: Werkzeugnormen Schraubwerkzeuge 1973.

3096/27 DIN Taschenbuch 27: Nichteisenmetalle Normen über Leichtmetalle 1974.

5421 Perspektivi razvitija tehnologij črnoj metallurgii 1973.

»Gusarji«

1 iz Koroškega zdravstvenega doma Ravne ter po 1 iz krajevne komisije Mežica in Črna.

Šolanju amaterskega kadra za republiške rekreatorje je treba v bodoče v sindikalnih organizacijah posvetiti več pozornosti.

III.

Vsaka stroka zahteva svoje specialiste, zlasti važne pa so tiste stroke, kjer se dela z ljudmi. Da bi bilo zadoščeno potrebam po poklicnem šolanju rekreatorjev, je Visoka šola za telesno kulturo v Ljubljani že lani odprla oddelek za šolanje višjih rekreatorjev v delovnih organizacijah — dveletni prvostopenjski izredni študij. To pomeni, da se lahko za študij prijavijo kandidati s srednjo strokovno izobrazbo različne smeri, ki imajo veselje za tako delo, seveda pa je najbolje, da so to taki, ki pri rekreaciji že delajo in so obiskovali tudi že 15-dnevne republiške tečaje.

V srednjeročnem načrtu razvoja občine Ravne smo se dogovorili, da mora biti na vsakih 1000 zaposlenih 1 profesionalni rekreator, zato je nujno potrebno, da delovne organizacije skupaj s sindikalnimi pri letošnjem vpisu zadovoljijo te potrebe, vsaj z začetkom študija potrebnih kandidatov, ki bi jih potem kot šolane strokovnjake dobili v letu 1976!

V krajih, kjer je več delovnih organizacij z manjšim številom zaposlenih, naj skupno štipendirajo 1 kandidata, ki bi delal potem za več delovnih organizacij in lahko imel sedež na krajevni skupnosti. Zato v teh primerih prosimo tudi KS, da prevzamejo iniciativo za uspešne pogovore za rešitev teh vprašanj v KS.

Do sedaj študira na tej šoli samo 1 kandidat iz železarne Ravne — TOZD II.

Ker smo tik pred vpisom, apeliramo na vse delovne organizacije, krajevne skupnosti in tudi na sindikalne organizacije, da uspešno izvršijo te, v srednjeročnem razvoju občine Ravne sprejete naloge.

Občinski sindikalni svet in temeljna telesnokulturna skupnost občine Ravne na Koroškem bosta sprti usmerjala in spremljala razvoj športne rekreacije zaposlenih in verjetno že letos uspela v občini zaposliti ustreznega strokovnjaka, veliko pozornost pa bosta predvsem posvetila izobraževanju prepotrebne amaterskega in profesionalnega kadra za uspešno vodenje športne rekreacije v bazi in zato pričakujemo od delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, sindikalnih in telesnokulturnih organizacij vso potrebno pomoč in sodelovanje.

S tovariškimi pozdravi!

Predsednik občinskega sindikalnega sveta:

Vidrih Ciril

Predsednik IO TTKS:

Šater Jože

Z VOLJO GRE LAŽJE

AMD Ravne, ki uspešno deluje že vse od leta 1951, ima danes v svojih vrstah 650 članov in je eno najmočnejših v svoji dejavnosti na našem območju. V okviru društva deluje avtošola, propagandno turistična komisija, komisija za šport; društvo pa opravlja tudi prevozniške storitve.

Za vsak set

Zal je doslej le malo ljudi vedelo za delo športne komisije v okviru ravenskega AMD, čeprav je ta še posebej v zadnjih dveh letih bila zelo aktivna. Tako imajo tudi svoj program, ki ga v glavnem tudi uresničujejo.

V začetku letošnjega leta so prvič organizirali svojo rallye ekipo, ki bo v standardni sestavi sodelovala na vseh prireditvah v Sloveniji in Jugoslaviji. Ekipo je dosegla že prve spodbudne rezultate. Na rallyeju »Riko 74«, ki je bil prvi izmed tovrstnih letošnjih prireditev »Za nagrado Stajerske« v Ribnici na Dolenjskem sta Ravenčana Janko Torej in Berta Torej v kategoriji avtomobilov do 1150 cm³ z avtomobilom NSU 1000 zasedla zelo dobro sedmo mesto s 1621 točkami; medtem ko sta bila par Pesjak — Lotrič v istem razredu in prav tako z avtomobilom NSU 1000 enajsta s 1740 kazenskimi točkami. V razredu avtomobilov nad 1150 cm³ pa je posadka Ažnik — Slemenik pristala na petem mestu s 1802 kazenskimi točkami.

Na drugem tekmovanju, imenovanem »Mladost 74« v Celju so se člani AMD Ravne uvrstili takole: 4. Torej — Ažnik, 6. Lesjak — Pesjak; Kurnik — Mlakar pa sta zaradi okvare morala odstopiti.

Naslednji prireditvi, ki čakata rallyeiste sta prav tako v okviru nagrade Stajerske 74. Prvič se bodo pomerili že avgusta v Izlakah, drugič pa septembra na Ravnah — na progi Črna—Ravne—Dravograd—Vuzenica.

V programu komisije za šport je še organizacija ocenjevalne vožnje kolesarjev (predvsem šolske mladine) in tekmovanje mopedistov v okviru koroškega turističnega tedna v Črni.

Prav gotovo pa je največji uspeh športne komisije pri AMD Ravne ta, da je po desetletnem delovanju uspela organizirati posadko, ki je zastopala društvo na tradicionalnem avtomoto rallyeju »Sutjeska 74«, ki ga prirejajo vsako leto v počastitev dneva borca in v spomin na legendarne boje na Sutjeski v času NOV. Pokrovitelj prireditve je bil letos predsednik republike Josip Broz Tito.

Tretje mesto med slovenskimi tekmovalci in 69. mesto med vsemi udeleženci — v jugoslovanskem merilu jih je nastopilo 1500 — v razredu do 850 cm³ je za dvojico Torej — Ažnik v zastavi 750 zares svojevrsten uspeh, in to še tembolj, če upoštevamo, da je sploh prvič na tako elitni prireditvi nastopila tudi ekipa iz Mežiške doline. Sodelovanje na rallyeju »Sutjeska 74« je Janku Toreju in Tonetu Ažniku omogočila prav športna komisija ravenskega AMD, ki sta ji s finančnimi sredstvi priskočila na pomoč železarna Ravne in rudnik Mežica.

PIKNIK V NEZNANO

Da bi AMD kar se da populariziralo svojo dejavnost, sta komisiji za šport in propagando v začetku julija je tretjič zapored organizirali

piknik za vse člane društva. »Piknik 74« je bil tako kot tisti leto poprej pri Lužnikovi kmetiji v Šentanelu.

Prireditve je bila privlačna in zanimiva, kajti udeleženci so vozili v neznano (tekmovalna komisija je bila izvirna in je izbrala povsem drugo pot do cilja kot za »Piknik 73«). Le nekaj manj kot 100 udeležencev (šoferjev) si je moralo pot do cilja pošteno »prislužiti«, saj so morali na 30 km dolgi progi mimo sedmih kontrol, ki so jim nastavile pasti. Seveda pa so pri tem ves čas vozili v neznano — pri vsaki kontroli so po opravljeni nalogi dobili navodila za naprej.

Start je bil na parkirnem prostoru pred domom telesne kulture. Od tu so jih skrivnostni šarterji usmerili proti kinodvorani, kjer je bila pri združenem domu puščica z napisom piknik AMD. Ta je kazala gor proti reškemu grabnu. Morali so mimo dveh kontrol, mimo Slanikove bajte in naprej na Jankov vrh, pa mimo Trotovega križa tik ob avstrijsko-jugoslovanski meji do Žirovnikovega križa in Godca do Lužnika v Šentanelu.

Na cilju so morali na štirih postajah preizkusiti še svoje sposobnosti v streljanju z zračno puško in pištolo, v metanju krogov in puščic v tarčo.

Vse voznike so med vožnjo in pri preizkušanju spretnosti točkovali. Med vsemi je bil najuspešnejši inž. Franc Lončar, ki je zbral kar 301 točko. Za njim pa so se uvrstili: 2. Mirko Gorenšek 299, 3. Polde Planinc 295, 4. Jaka Rožič 290, 5. Marjan Lesjak 289 itd. V konkurenci voznic sta tekmovali le dve predstavnici med katerima pa je daleč največ točk zbrala Berta Torej, ki bi se z 271 točkami tudi v moški konkurenci uvrstila zavidljivo visoko. Drugouvrščeno Marijo Ramšak (165) je premagala za več kot sto točk.

Šele po razglasitvi rezultatov se je začel piknik v pravem pomenu besede — z jedajo in pijačo, pa s prodajanjem svinjske glave, skratka, bilo je res vsega dovolj, še največ pa smeha in dobre volje.

Najbrž ni bilo nobenemu udeležencu žal, da se je odločil za ta piknik. Skrivnostna pot je bila res enkratna. Ob čudovitem dnevu so lahko občudovali tisti mali in vendar tako veliki del Koroške, ki jo je znal enkratno slikovito opisati v svojih delih Prežih in ki jo z okornimi, a vendar tako domačimi in pojočimi besedami opeva koroški bukavnik Blaž Mavrel.

M. Matvoz

Življenjski minimum je kruhek pod kaviarjem.

Napake — poznamo ljubeznive napake in neznosne kreposti.

Anketa — glavna prehrana birokratov.

ŠAH

5. avgusta je bil v campingu »Šobec« velik mednarodni šahovski hitropotezni turnir v organizaciji SK »Lesce« v okviru praznika občine Radovljica, ki je bila pokrovitelj. Zbralo se je blizu 60 štiričlanskih ekip, ki so bile razporejene v 5 skupin.

Ravenski šahisti smo tekmovali v drugi jakostni skupini in zasedli 4.—5. mesto skupaj z domačini. Ekipa je nastopila v postavi: Ristič, J. Jesenek, Erjavc, F. Kolar. Najuspešnejši je bil Jesenek 8 točk.

Šahistom sporočamo žalostno vest, da je nenadoma preminil znani šahist Jože Šmon (46) iz Slovenj Gradca. Prav je, da se ga spomnimo tudi na tem mestu, saj je bil dober tovariš, šahovski entuziast, kot gost pa je včasih okrepil tudi šahovsko ekipo naše železarnice, Fužinarja in reprezentanco Raven.

Naj se številnim izrazom sožalja pridružimo tudi mi!

Julija je bilo na Jesenicah republiško šahovsko prvenstvo za mladince. Član Fužinarja Stanko Pušnik je na tem tekmovanju dosegel solidno 7. mesto. Ker S. Pušnik po tekmovalnih propozicijah lahko letos še nastopa za pionirje, se je udeležil tudi državnega prvenstva za pionirje, ki je bilo v prvi polovici avgusta v Vršču. Z 8 točkami je zasedel 7. mesto. Prvo mesto je zavzel Nikolič (BiH) z 12,5 točkami.

Lanski pionirski državni prvak Orel iz Zagorja ob Savi letos ni smel nastopiti, ker je že presegel starostno mejo za pionirje. Z nastopom našega predstavnika smo lahko zadovoljni, ker še nima dovolj tekmovalnih izkušenj za večje podvige.

V Radovljici pa se je od 1. do 10. avgusta 16 šahistk borilo za slovensko prvenstvo. Predstavnica Fužinarja Ivana Valtl je z 2,5 točkami pristala na predzadnjem, 15. mestu. Zmagovalka Vesna Košir (SK Domžale) je zbrala 8 točk.

Seveda bi bilo iluzorno pričakovati od naše predstavnice višjo uvrstitev. Usoda vseh tistih tekmovalcev, ki pridejo na neko sklepno tekmovanje, da bi se nekaj naučili ali pridobili nekaj rutine, je navadno taka, da pristanejo na začetju tekmovalne lestvice. Ta ugotovitev velja za vse športe, ne samo za šah.

Praviloma bi morala biti sklepna republiška in državna tekmovanja za člane lahka in dobra žetev po dobri setvi, drugače rečeno, uspešen nastop po daljših načrtih in metodičnih individualnih in kolektivnih pripravah v klubih, sekcijah in krožkih. Velja ugotovitev, da mora biti delo pri pripravljanju kandidatov za teža šahovska tekmovanja obširnejše in zahtevnejše kot pri drugih fizičnih športih, saj je pri šahistih treba poleg znanja upoštevati mnogo važnih komponent, kot so: psihološka in moralna pripravljenost, volja do uspeha, odpravljanje lastnih slabih navad, samokritična ocena svojega stila igre, poznavanje nasprotnikov, vigranost, racionalno trošenje časa itd. Seveda se ne sme zanemariti telesna kondicija, ker zahteva težje tekmovanje velik in specifičen napor za živčno cerebralni sistem igralca. S tem bi moral biti seznanjen vsak, ki se čuti odgovornega in pristojnega pri odločanju in izbiri kandidata za zahtevna šahovska tekmovanja.

Za Stanka Pušnika vemo, da se precej ukvarja s šahom. Ko je tov. Jože Jesenek vodil v sezoni 1968 v nižjih razredih osnovne šole na Ravnah šahovski krožek za pionirje, je bil Pušnik eden od najmarljivejših pri spremljanju in odkrivanju skrivnosti šahovske igre.

Na splošno pa ugotavljamo, da jugoslovanski ženski šah zadnje čase stagnira, slovenski ženski šah pa v zveznem merilu tudi ne pomeni veliko. Na republiških tekmovanjih je psihoza bolj turistična in se zaradi tega ni čuditi, da so letos posamezne tekmovalke uspele dobiti točke tudi brez borbe.

TURISTIČNI TEDEN V ČRNI

Turistično društvo v Črni je letos že devetnajstič po vrsti priredilo koroški turistični teden. Ta prireditev je ena največjih v vsej koroški regiji, Črnjani pa pravijo, da je bil njihov teden tudi eden najbolj pestrih doslej.

Že na dan otvoritve je povorka prikazala življenje koroških kmetov. Kmečki vozovi so prikazali žetev, mlačev s cepci, steljerajo, kmečko kovaštvo itd. Ves teden so sledile razne prireditve od predenja volne do igranja harmonik ter nastopapevskih zborov iz Mežiške doline, vmes pa so bile tudi razne razstave, ki so bile zelo množično obiskane, saj ni mogoče videti vsak dan razstave likovnih del, ptičev, lovskih trofej itd. Skratka, ni primanjkovalo razvedrila skozi ves teden za še tako zahtevnega obiskovalca.

Za prihodnje leto načrtujejo člani turističnega društva program prireditev skupaj z drugimi kraji v občini. Tako bi lahko bilo boljše zastopano življenje v vsej Mežiški dolini.

Turistično društvo v Črni pa za vloženi trud ter prizadevanje zasluži lepo priznanje vseh občanov, saj ni bilo lahko zadovoljiti tako veliko različnih okusov in želja.

F. Rotar

DELOVNE NEZGODE V AVGUSTU

Stanko Godec, jaki tok — pri nabijanju ležajnega pokrova mu je priletel drobec sive litine od pokrova v obraz.

Elizabeta Grögl, tehnični razvoj — na poti iz zgradbe tehničnega razvoja si je zvinila gleženj leve noge.

Marjan Zdovc, strojni obrat — pri izvlačanju kabla skozi okno se mu je prevrnil kos pločevine in mu poškodoval zapestje desne roke.

Jože Ras, špedicija — pri razkladanju rezanega lesa z vagona si je poškodoval kazalec desne roke.

Karel Plazl, TRO Prevalje — pri nameščanju noža na delovno mizo rezkalnega stroja mu je zdrsnil nož iz desne roke in mu pri tem s svojo težo poškodoval sredinec leve roke.

Božidar Dvorščak, TRO Prevalje — med brušenjem jekla na brusilnem stroju mu je brusilna plošča potegnila levo roko z gumijasto rokavico med ploščo in naslon ter mu jo obrusila.

Vili Gros, skladiščna operativa — med zlaganjem odlitkov sive litine ga je stisnilo za noht na prstu desne roke.

Marjana Lopatni, materialno gospodarstvo sk. služb TOZD II — po končanem žaganju na krožni žagi je snemala obde-

lovanec z delovne prizme, pri čemer je ta zdrsnil in ji poškodoval sredinec leve roke.

Ernest Koler, obrat industrijskih nožev — pri stiskanju nožev na magnetni plošči se je z bakrenim kladivom udaril po kazalcu leve roke.

Pero Jeftič, gradbeni obrat — pri podajanju šamotne opeke za obzidavo žarilne peči v kalilnici je z opeko zadel v lesen oder in si pri tem poškodoval mezinec.

Zorko Petrič, obrat strojev in delov — pri nastavljanju prirobnice na vrtalnem stroju mu je ta zdrsnila in mu poškodovala prstane in mezinec na levi roki.

Jože Sušnik, skupne službe TOZD II — pri dviganju odkovka s pomočjo žerjava se mu je zaradi nepravilno odloženega materiala skotalil sosednji odkovek na nart leve noge.

Ivan Piko, livarna — na poti iz pisarne v obrat je padel po stopnicah, pri čemer si je poškodoval levo roko.

Silvo Zaluberšek, valjarna — pri privozovanju veza palic z žerjavno verigo ga je žica udarila po obrazu.

Feliks Pešl, topilnica I — pri jemanju probe ga je tekoče jeklo pobrizgalo po hrbtni strani leve roke.

Bernarda Petrič, livarna — pri prevozu peska z ročnim vozičkom se ji je ta prevrnil ter ji poškodoval palec desne noge.

Ivan Pogorevc, kovačnica — pri brušenju osi mu je ta zdrsnila iz rok, pri čemer si je poškodoval ob nastavku brusilnega stroja zapestje desne roke.

Ivan Vučko, kovačnica — pri nastavljanju klešč na gredico je udaril plamen iz peči ter ga opekel po obrazu.

ZAHVALA KRVODAJALCEM

Občinski odbor Rdečega križa Ravne z vsemi svojimi osnovnimi organizacijami se iskreno zahvaljuje vsem prostovoljcem — krvodajalcem kolektiva Železarne Ravne za množično udeležbo pri odvzemu krvi na območju ravenske občine. Zahvaljujemo se še vodstvu sindikalne organizacije in upravi podjetja za pomoč in razumevanje, da je akcija tako lepo uspela. Zahvali se pridružuje tudi transfuzijska ekipa iz Ljubljane.

Vsem, ki so se pozivu odzvali, za nesebično pomoč in agitacijo še enkrat prav prisrčna hvala. S tem so dokazali svojo veliko humanost do svojega bližnjega. Istočasno pa se priporočata občinski odbor RK Ravne in transfuzijska ekipa še za nadaljnjo množično udeležbo.

ZAHVALA

Ob bridki in boleči izgubi našega ljubelega brata in skrbnega očeta **Pavla Harnolda** izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki ste ga z nami pospremili na njegovi poslednji poti, darovali vence in cvetje.

Zahvalo dolgujemo vsem njegovim sodelavcem iz mehanične, ki ste mu izkazali posebno čast. Hvala ravenski godbi, pevskemu zboru in govornikom za poslovilne besede. Nepozabna zahvala tudi vsem tistim, ki ste nam dajali uteho v najtežjih trenutkih.

Skromnost, prijateljstvo in dobrota nam bodo neprecenljiva vrednota njegove dediščine. Vsem še enkrat iskrena zahvala!

Žalujoče sestre in drugi sorodniki

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. VII. do 20. VIII. 1974

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
Sprejeti delavci					
1.	Aldžič Safet	21. 11. 1956	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
2.	Ban Marjan	18. 11. 1955	KV ključavničar	modelna mizarna	iz poklicne šole
3.	Borković Branimir	3. 4. 1954	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
4.	Cifer Slavko	21. 3. 1955	KV rezkalec	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
5.	Cvetković Stjepan	10. 10. 1956	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
6.	Čegovnik Vlasta	8. 12. 1955	SS ekonomski tehnik	kadr. spl. sektor	iz ekonomske šole
7.	Čerpnjak Rudolf	23. 2. 1957	livarna	livarna	iz druge delovne organizacije
8.	Črešnik Silvo	25. 10. 1955	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
9.	Fučec Slavo	29. 9. 1950	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
10.	Fujs Branko	21. 4. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
11.	Helbl Vlado	1. 8. 1953	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
12.	Hrastnik Franc	21. 4. 1956	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
13.	Hribernik Anton II.	14. 6. 1951	NK delavec	transport	iz druge delovne organizacije
14.	Iršič Peter	31. 5. 1941	KV rezkalec	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
15.	Jaš Silvo	10. 8. 1956	KV strugar	modelna mizarna	iz poklicne šole
16.	Karner Cveto	9. 8. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
17.	Kolar Maks III.	15. 4. 1956	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
18.	Kolar Rado	27. 5. 1933	PK strugar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
19.	Kovačič Janez	20. 6. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
20.	Kovačič Jožef	7. 12. 1956	KV kovač o. p.	kovačnica	iz šole za spec. delavce
21.	Kovačević Milan	3. 1. 1958	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
22.	Krivograd Edvard	24. 3. 1954	PK rezkalec	obrat strojev in delov	ponovna zaposlitev v ZR
23.	Lampret Milan	9. 2. 1952	KV ključavničar	valjarna	iz poklicne šole
24.	Marković Branislav	8. 5. 1956	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
25.	Meglič Rafael	11. 7. 1957	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
26.	Mehović Rustem	8. 10. 1949	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
27.	Merkač Branko	30. 6. 1951	KV ključavničar	centralna delavnica	iz poklicne šole
28.	Mišev Stevan	26. 1. 1956	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
29.	Obreza Aleksander	22. 2. 1948	KV rezkalec	obrat strojev in delov	ponovna zaposlitev v ZR
30.	Osenjak Zoran	2. 5. 1948	PK ključavničar	obrat industrijskih nožev	iz poklicne šole
31.	Ošlovnik Peter	5. 5. 1957	KV valjavec o. p.	valjarna	iz šole za spec. delavce
32.	Pečoler Janko	27. 1. 1958	KV rezkalec	centralna delavnica	iz poklicne šole
33.	Pečovnik Marjan III.	9. 2. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
34.	Pirnat Branko	25. 11. 1955	KV valjavec o. p.	valjarna	iz šole za spec. delavce
35.	Pori Emil	1. 9. 1957	KV ključavničar	vzmetarna	iz poklicne šole
36.	Pravdič Marjeta	10. 5. 1956	KV teh. risar	PD enote I.	iz poklicne šole
37.	Robnik Viktor	9. 6. 1956	VS dipl. ekonomist	prodaja I.	iz JLA
38.	Sagernik Ervin	30. 8. 1946	PK ključavničar	strojni obrat	iz poklicne šole
39.	Sajevec Alojz	26. 9. 1954	KV rezkalec	centralna delavnica	iz poklicne šole
40.	Sekavčnik Branko	21. 11. 1955	NK delavec	obrat industrijskih nožev	iz JLA
41.	Sekolovnik Ferdo	18. 8. 1954	KV rezkalec	centralna delavnica	iz poklicne šole
42.	Svetina Stanislav	3. 5. 1957	KV ključavničar	modelna mizarna	iz poklicne šole
43.	Škvorc Josip	10. 11. 1954	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organizacije
44.	Škvorc Stjepan	19. 3. 1943	NK delavec	livarna	iz druge delovne organizacije
45.	Šoštarč Stjepan	21. 10. 1946	KV mizar	topilnica	iz druge delovne organizacije
46.	Štruc Miran	2. 7. 1954	KV ključavničar	strojni obrat	iz poklicne šole
47.	Šumnik Ivan	17. 4. 1956	PK topilec	topilnica	ponovna zaposlitev v ŽR
48.	Šumah Milojka	2. 5. 1955	NSS	odd. propagande	iz šole
49.	Trpeski Ivan	25. 6. 1953	KV ključavničar	topilnica	iz druge delovne organizacije
50.	Vajs Anton	8. 4. 1957	KV žarilec o. p.	valjarna	iz šole za spec. delavce
51.	Večko Nevenka	18. 10. 1955	NSS	obračun en. II.	iz druge delovne organizacije
52.	Vukman David	26. 8. 1949	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
53.	Vute Andrej	16. 11. 1954	KV rezkalec	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
Odjavljeni delavci					
1.	Aleško Stefan	17. 12. 1951	NK delavec	topilnica I.	dana odpoved
2.	Bele Alojz	22. 2. 1950	KV topilec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
3.	Breznikar Alojz	26. 4. 1925	SS ekonomski tehnik	prodaja I.	umrl
4.	Čevnik Milan	20. 8. 1951	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
5.	Črešnik Jožef	9. 2. 1920	KV žerjavovodja	topilnica	starostna upokojitev
6.	Doberšek Vinko	11. 7. 1941	KV električar	elektro obrat j. t.	dana odpoved
7.	Gradišek Alojz	16. 9. 1952	NK delavec	kalilnica	dana odpoved
8.	Hudobreznik Jože	24. 2. 1945	NK delavec	valjarna	dana odpoved
9.	Ignjatović Drago	10. 2. 1947	NK delavec	vzmetarna	samovoljna zapustitev dela
10.	Joža Stevan	24. 5. 1947	NK delavec	valjarna	samovoljna zapustitev dela
11.	Kordež Marija	21. 3. 1953	SS ekonomski tehnik	prodaja II.	dana odpoved
12.	Koren Radivoj	11. 10. 1949	PK topilec	topilnica	dana odpoved
13.	Krajger Jožef	15. 8. 1953	NK delavec	topilnica	dana odpoved
14.	Milanović Milovan	20. 2. 1950	KV ključavničar	strojni obrat	dana odpoved
15.	Peinovič Simo	23. 3. 1936	PK ključavničar	valjarna	samovoljna zapustitev dela
16.	Počej Slavko	18. 5. 1951	NK delavec	jeklovlek	samovoljna zapustitev dela
17.	Razgoršek Franc	20. 12. 1950	PK rezkalec	obrat strojev in delov	dana odpoved
18.	Slemenšek Cveto	20. 11. 1955	KV topilec o. p.	topilnica	samovoljna zapustitev dela
19.	Sušel Matko	11. 6. 1953	PK kovač	kovačnica	samovoljna zapustitev dela
20.	Saberl Anton	11. 6. 1951	NK delavec	centralna delavnica	invalidska upokojitev
21.	Štehnar Franc V.	27. 9. 1945	PK žerjavovodja	topilnica I.	dana odpoved
22.	Vrabič Ivan	10. 9. 1925	PK valjavec	valjarna	starostna upokojitev

Izobrazba — kvalifikacija:

Izobrazba — kvalifikacija

SPREJETI:

1 — VS dipl. ekonomist
 1 — SS ekonomski tehnik
 12 — KV ključavničarjev
 7 — KV rezkalcev

1 — KV strugar
 1 — KV kovač o. p.
 1 — KV žarilec o. p.
 2 — KV valjavca o. p.
 1 — KV tehniški risar

1 — KV mizar
 1 — PK strugar
 1 — PK rezkalec
 2 — PK ključavničarja
 1 — PK topilec

2 — NSS
 18 — NK delavcev

ODJAVLJENI:

2 — SS ekonomska tehnika

Izobrazba — kvalifikacija

1 — KV topilec
1 — KV žerjavovodja
1 — KV električar

1 — KV ključavničar
1 — KV topilec o. p.
1 — PK topilec

Izobrazba — kvalifikacija

1 — PK ključavničar
1 — PK kovač
1 — PK žerjavovodja

1 — PK valjavec
1 — PK rezkalec
9 — NK delavcev

NAŠI UPOKOJENCI

Jožef Črešnik, rojen 9. februarja 1920, v železarni od 4. novembra 1948 v topilnici, nazadnje kot skupinovodja livne jame. Star. upok. 31. julija 1974

Ivan Vrabič, rojen 10. septembra 1925, v železarni od 27. avgusta 1956 v valjarni, nazadnje kot skladiščnik polizdelkov. Star. upokojen 2. avgusta 1974

Anton Šaberl, rojen 11. junija 1951, v železarni od 5. 3. 1969, nazadnje v centralni delavnici kot mazalec strojnih naprav. Inval. upokojen 31. julija 1974

POVEZANI MAGIČNI LIKI

PRVI LIK: 1. drugo ime za Koroško, 2. vojaška enota, navadno iz več polkov iste vrste orožja, 3. junak, opevan v ruskih bilinah, 4. negovoreča oseba na odru, v filmu (stranski opazovalec), 5. glavno mesto ameriške države Wisconsin.

DRUGI LIK: 1. geometrijski lik, 2. neprijeten položaj, zadržanost, 3. naslovnik, po abecedi urejen seznam naslovov, 4. učenje, urjenje živali, 5. sovjetski astronaut, ki je leta 1961 kot prvi veseljec obkrožil zemljo.

TRETJI LIK: 1. samodej, priprava, ki sama opravlja določeno delo, 2. priprava, s katero sklenemo ali prekinemo elektriko vodnika, 3. ciklama, korček, 4. ščir, red enoletnih zelik iz družine ščirnic, 5. poglavitna svinčeva ruda, svinčev sijajnik.

ČETRTI LIK: 1. nalepka, nalepljen ali pripet napisni listek, 2. požigalec iz strasti, 3. ravna ali vitičasta črta, ki spaja začetek dveh ali več notnih črtovij, 4. železova ruda, kovinsko sive barve, 5. športno igrišče, prostor za tekmovanje.

MAGIČNI KVADRAT NA SREDI: a) reka v Sovjetski zvezi, ki se izliva v Belo morje, b) slovenski dirigent, interpret romantične, sodobne glasbe (Anton, 1932), c) sumerski bog, določal usodo in podarjal moč vladarjem, d) francoska vojvodska rodovina iz lotarinške nastije, imenovana po mestu ob reki Oise (1527—1675), e) telesno krepko razvit človek, hrust.

(MIV)

SMEH V TOZD

V lekarni

Farmaceutka pouči bolnika: »S tem zdravilom si boste po jedi mazali dlesni. Večkrat ko boste jedli — večkrat boste morali mazati!«

Bolnik odgovori: »Bom raje manjkrat jedel in manjkrat mazal. Tako bom prištedil pri hrani in zdravilu.«

V ambulanti

Zdravnik: »Pravite, da ste hiteli in padli, pa se ranili. Morali bi takoj priti sem. Pojdite sedaj k previjalki, da vam rano previje. Za drugič pa pomnite, da naglica nikjer ni dobra!«

Pacient: »Saj zato pa nisem prej prišel.«

Zdravnik: »Joj, kak gnoj imate v peti! Le kako se vam je moglo to zgoditi?«

Pacient: »Zjutraj sem šel na delo pa se spomnim, da nimam ključev. Hitim nazaj in stopim na desko z žebljem. Mislil sem, da ne bo nič hudega...«

Zdravnik: »Ali poznate tisto: »Kdor nima v glavi, ima v petah?«

Pacient: »Veste, gospod doktor, raj imam gnoj v peti kot pa v glavi!«

Ni zadovoljen

Francelj zamišljeno zre v plačilno kurveto. Jože ga vpraša:

»Si kaj zaslužil?«

»Zaslužil že, zaslužil, dobil pa eno figo,« nejevoljno odgovori Francelj.

Arne

Intelektualec je človek, ki je vedel, kdo je Turgenjev, preden so se »Očetje in sinovi« pojavili na televiziji.

Ljubezen je kot juha — prva žlica je prevroča, zadnja premrzla.

SLIKOVNA KRIŽANKA SLOVENSKE ZELEZARNE

Rešitev: operater, politura, elaborat, kartel, Samara, op art, KT, Savo, Li, trn, krok, atistka, Rh, Deva, JO, ie, in, Nikodem, kiklop, Caruso, Adrano, reket, Rp, dlan, Store, tik, kalilnica, Lonja, en.

